

культура

і життя

www.uaculture.com

№ 48 (4568) 29 листопада, 2013 рік

Виходить із 7 жовтня 1923 р.

«ЗА ЙОГО РОБОТАМИ МОЖНА ВИВЧАТИ ІСТОРІЮ»

«Поцілунок матері» – цей твір народного художника України Василя Свиди мистецтвознавці називають заспівом до всієї його творчості. Цьогоріч митцю виповнилося б 100 років.

» СТОР.

«ПЕРЛИНКА ЮВІЛЕЙНОГО СВЯТА»

Достоїнною перлинкою свята з нагоди 30-річного ювілею Хору хлопчиків та юнаків Мукачівської хорової школи став аншлаговий концерт у Національному будинку органної та камерної музики України.

» СТОР.

«У НАС СПІВАЛО ВСЕ СЕЛО»

Про свій непростий шлях до великої сцени розповідає гість редакції – народна артистка України, лауреат Державної премії УРСР імені Т. Г. Шевченка, Герой України Ніна Матвієнко.

» СТОР.

«МІНЛИВІ В ЧАСІ ЛИКИ КНИГ»

Золотий ювілей нещодавно відзначила наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв.

» СТОР.

Вишиймо рушник Тарасу

Вишиймо його разом

» СТОР. 2

Церква і культура у взаємодії

Наталія КУЛІШ

У Будинку митрополита Національного заповідника «Софія Київська» пройшла зустріч Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій з міністром культури України Леонідом Новохатьком. У рамках заходу відбулася передача головування в Раді Церков від Української лютеранської церкви Українській православній церкві.

На зустрічі міністр виголосив доповідь «Сучасний стан державно-конфесійних відносин в Україні», а також представив Раді Церков нового очільника Департаменту у справах релігій та національностей Мінкультури Михайла Мошколу. Під час засідання були присутні керівники 18 основних конфесій і релігійних організацій, які репрезентують понад 90 % зареєстрованих релігійних організацій України.

Церква завжди бере на себе тягар відповідальності за морально-етичний стан суспільства і переймається його болями. Адаже у складні часи люди звертаються до

Під час зустрічі

Бога, і для сповіді як посередника вони обирають свого священика. Тому представники церков України принагідно й висловили міністру, як представнику влади, всі людські проблеми, що стосуються морального настрою суспільства держави.

Зокрема, їх турбувала реєстрація релігійних організацій, які не мають

морального права називати себе церквою. Так, ганебний акт стався на Донеччині, де релігійний центр «Корнелія солтаніка» пропагував одностатеві шлюби. У Києві на Оболоні також сталося щось подібне, тільки через те, що не достатньо виписаний Закон про реєстрацію релігійних організацій. Церковники

розповідали про звернення громадян навіть у справах судових, оскільки захист в міліції і суді люди не могли отримати роками. Згадували представники Ради Церков і про етичне виховання дітей та молоді, що нині є проблемою номер один: поширений дитячий алкоголізм, наркоманія, а з екранів телевізорів і комп'ютерів йде пропаганда насилля. «Без втручання держави здорового суспільства не побудуємо», зауважили вони.

Міністр запевнив церковників, що з приходом нового керівництва профільного Департаменту держава зміцнилася у взаємодії з Радою Церков. А зауваження, побажання і прохання представників різних конфесій приймає до уваги і до виконання. І пообіцяв, що на законодавчому рівні міністерство дбатиме про прийняття відповідних державних документів. Адже Міністерство культури, яке відповідальне на державному рівні за моральний стан суспільства, готове використати потенціал всеукраїнської Ради Церков у вирішенні найбільш актуальних питань населення. Бо задоволення релігійних потреб віруючих – це головне у взаємодії церкви й держави і в розвитку здорового суспільства.

Фото авторки

28 листопада за підтримки Міністерства культури України стартувала всеукраїнська акція «Рушник Великому Тарасу». Вишивання першого фрагмента рушника відбулося в Будинку культури с. Шевченкове Звенигородського району Черкаської області.

Всі охочі мають нагоду взяти участь у створенні унікального твору народного мистецтва, який стане величним національним символом, атрибутом урочистих заходів із нагоди 200-ліття Тараса Шевченка, а також пам'яткою для нащадків про святкування цього значущого ювілею.

Рушник вишивають на старовинному полотні, зробленому з конопель. Його довжина становитиме сім метрів. На полотні нанесено ескіз узору, щоб спростити процес вишивання для тих, хто не є професійним майстром, але хоче долучитися до творення національного символу.

Тамара Степаненко, авторка проекту візерунка, розповіла, що мотиви орнаменту походять з тих часів і саме з тих країв, де бував Шевченко, – це Чигирин, Моринці, Кирилівка. «Ми взяли за основу

Дарунок Кобзареві

саме це дерево життя, у відповідних кольорах. І оздобили його Шевченковим гаслом: «Обніміться ж, брати мої...», який актуальний для нашої нації завжди, а сьогодні – як ніколи», – сказала вона.

Наступні етапи створення «Рушника Великому Тарасу», згідно з попереднім графіком, відбудуться у Київському національному університеті ім. Т. Г. Шевченка (грудень 2013 року), у Новомиргороді Кіровоградської області (12 грудня 2013 року), у Житомирі (17 грудня 2013 року)

та в м. Кролевець Сумської області (січень 2014 року).

За словами організаторів, буде зроблено паспорт, який свідчитиме, що рушник є історичною пам'яткою. Також зробить десятки його копій, їх передадуть у музеї та пам'ятні місця перебування Кобзаря – не лише в межах України, а по всьому світу. А для збереження оригіналу рушника планується виготовити скриню, оздоблену візерунками, теж характерними для місць, де бував Шевченко.

Витвір презентуватимуть в Українському домі. У переддень святкування 200-ліття від дня народження Тараса Шевченка відбудеться церемонія передачі твору до державних структур, відповідальних за проведення урочистих заходів. Точні копії рушника з вишитим портретом Великого Кобзаря подарують українським культурним центрам Москви, Санкт-Петербурга, Астани та Вашингтона. А зменшені даруватимуть відомим українським і зарубіжним діячам, які зробили вагомий внесок у зміцнення міжнародного авторитету України.

Ініціаторами всеукраїнської акції стали: Черкаська обласна державна адміністрація, Канівська міська рада, Фонд сприяння розвитку мистецтв, загальнонаціональний героїко-патріотичний проект «Україна: історія великого народу», Асоціація працівників засобів масової інформації України, Національна спілка народних майстрів України, Благодійний фонд «Український рушник», Державна телерадіокомпанія Всесвітня служба «Українське телебачення і радіомовлення».

У виставковій залі Успенського собору, за благословенням Блаженнішого Митрополита Київського і всієї України Володимира, відкрилася виставка «Терновий вінець народу».

Її організували Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник і музей «Православна Україна» УПЦ до 80-річчя Голодомору. Захід присвячений вшануванню пам'яті жертв голодоморів і політичних репресій в Україні.

В експозиції представлені унікальні матеріали: фотографії й архіви. Вони свідчать про страшні репресії проти українського селянства, інтелігенції, священнослужителів та містять публікації тих років,

Незабутнє

сучасні дослідження про Голодомор, а також особисті справи представників репресованого духовенства Києво-Печерської лаври, унікальні знімки вітчизняних новомучеників: київського митрополита Костянтина (Дякова), одеського митрополита Анатолія (Грисюка), харківського архієпископа Олександра (Петровського), полтавського архієпископа Феофана (Бистрова), Онуфрія (Галюка), священносповідника Олексія Глаголева та ін.

Тема політичних репресій розкривається на прикладі біографічних матеріалів про видатних істориків, мистецтвознавців, реставраторів, які постраждали у 20–30 рр. XX ст. в СРСР: академіка

М. Ф. Біляшівського – організатора і директора Київського міського художньо-промислового і наукового музею (тепер Національний художній музей України); його вірного соратника Д. М. Щербаківського; засновника і директора Музею України П. П. Потоцького; засновника Лаврського музею, академіка Ф. І. Шмідта та мистецтвознавця Ф. Л. Ернста; директора Лаврського музею, історика і археолога П. П. Курінного, мистецтвознавця К. В. Мощенка, краєзнавця і нумізмата В. А. Шугаєвського, мистецтвознавця М. М. Черногубова, історика і краєзнавця Ю. Й. Сіциньського, археолога М. Я. Рудинського, археолога і мистецтвознавця М. О. Макаренка, а також реставрації М. І. Касперовича та К. І. Кржемінського.

95 РОКІВ НАЦІОНАЛЬНОМУ ЗАСЛУЖЕНОМУ АКАДЕМІЧНОМУ СИМФОНІЧНОМУ ОРКЕСТРУ УКРАЇНИ

У Колонному залі Національної філармонії України відбувся святковий концерт, присвячений 95-й річниці заснування Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України.

У програмі концерту композиції творів: Я. Сібеліус – Концерт для скрипки з оркестром ре мінор, тв. 47; С. Прокоф'єв – Симфонія № 5 сі-бемоль мажор, тв. 100. Диригент – народний артист України Володимир Кожухар, соліст – заслужений артист України Олесь Семчук (скрипка).

ВШАНУВАЛИ ВЕЛИКИХ МИТЦІВ

У Національному музеї літератури України відбулися заходи з нагоди ювілеїв двох видатних українських письменників – Івана Нечуя-Левицького та Ольги Кобилянської.

Літературний вечір, присвячений віншуванню майстра українського слова І. Нечуя-Левицького, відповідно до Постанови Верховної Ради України від 22 травня 2012 року № 4804-VI «Про відзначення 175-річчя з дня народження Івана Нечуя-Левицького». Відзначення 150-ї річниці від дня народження української письменниці Ольги Кобилянської відбулося згідно з Постановою Верховної Ради

України від 16 травня 2013 року № 269-VII «Про відзначення 150-річчя з дня народження Ольги Кобилянської».

«ВВІЙТИ У САД СКОВОРОДИ»

Під такою назвою в Україні вийшов музичний альбом Петра Приступова, який поклав на музику «Сад божественних пісень» Григорія Сковороди. На обкладинці – знімок роботи фотохудожника Олександра Смоліна.

Петро Приступов – лауреат багатьох всеукраїнських пісенних конкурсів та фестивалів, а також лауреат літературно-мистецької премії імені Григорія Сковороди 2011 року.

Музику до 30 віршів Сковороди створював понад тридцять років. Роботу розпочав ще 1974-го, а закінчив тільки у 2008-му. І лише цього року компанія «Атлантіс» видала аудіо-альбом із записом «Саду Божественних пісень», які виконує сам автор.

Композитор, професор Національної музичної академії України народний артист України Левко Колодуб ще у 1999-му високо оцінив «мистецький рівень, тонкий художній смак і природність» Петра Приступова: «Слухаючи цю музику забуваєш, що створила її людина ХХ століття. Віриш, що саме так міг би написати сам Сковорода».

На думку кандидата мистецтвознавства, завідувача сектором Українського центру культурних досліджень Міністерства культури України Олександра Різника, збірка може бути ефективно використана як допоміжний матеріал до широкого спектру навчальних курсів, які передбачають вивчення творчості Григорія Сковороди, зокрема – «Українська та зарубіжна культура», «Українська література», «Релігієзнавство», «Музичне виховання», «Етика», «Естетика» у загальноосвітніх та спеціалізованих навчальних закладах.

ГІТАРА: ФЕСТИВАЛЬ+КОНКУРС

Цьогорічний міжнародний фестиваль гітарної музики у Національній філармонії України – 10-й, ювілейний

– проходило з 3 до 8 грудня. Нині до щорічного свята додалася й конкурсна інтрига (змагання відбувається що два роки): заявки подали 24 учасники з 5 країн світу.

Конкурсні прослуховування проходять вдень, а вечорами – сольні концерти членів журі: Мауро Дзанатти (Італія), Рафаеле Агірре (Іспанія), Франка Бунгартена (Німеччина). Окрему сторінку фестивалю становитимуть їхні майстер-класи та лекції.

Тож знайомтеся зі справжніми зірками гітарного світу і ставайте свідками народження нових!

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНА СПАДЩИНА КРИМУ

Бахчисарайський заповідник може увійти до списку Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО. Можливість його включення планують розглянути у штаб-квартирі ЮНЕСКО в лютому 2014 року. Про це стало відомо на робочій нараді під керівництвом заступника голови Ради Міністрів Криму Георгія Псарьова.

«У Криму реалізується проект Євросоюзу "Диверсифікація та розвиток туризму". Одне з наших основних завдань у рамках цього проекту – підготовка документації для включення Бахчисарайського історико-культурного заповідника до списку ЮНЕСКО», – повідомив Г. Псарьов.

Як зазначають експерти, наразі в Криму підготовлено дві номінації: «Історичне середовище столиці кримських ханів у місті Бахчисарай» і «Печерні міста Кримської Готії». Інформаційне досьє першої номінації вже знаходиться на експертизі у штаб-квартирі ЮНЕСКО в Парижі. Інформаційне досьє другої номінації – на стадії розробки. Завершити цю роботу планується до літа 2015 року.

ЮНЕСКО ВІДЗНАЧИТЬ 200-РІЧЧЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

На 37-й сесії Генеральної конференції ЮНЕСКО в Парижі була затверджена пропозиція України включити до Календаря пам'ятних дат ЮНЕСКО у 2014–2015 роках чотири ювілеї:

- 200-річчя від дня народження поета Тараса Шевченка (9 березня 1814);
- 150-річчя від дня народження поета Павла Грабовського (9 вересня 1864);
- 150-річчя від дня народження письменника Михайла Коцюбинського (17 вересня 1864);
- 200-річчя від дня народження композитора Михайла Вербицького (4 березня 1815).

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

– завідувача кафедри камерного ансамблю.

Вимоги до претендентів: вища освіта, вчене звання доцента/професора або науковий ступінь кандидата/доктора наук або почесне звання заслужений/народний артист, заслужений діяч мистецтв України. Підготували не менше п'яти фахівців вищої кваліфікації. Стаж у вищих навчальних закладах IV рівня акредитації не менше ніж 10 років.

Термін прийняття документів протягом 30 днів з дня опублікування цього оголошення. До конкурсної комісії подаються такі документи:

- заява на ім'я ректора про участь у конкурсі; заповнена особова картка;
- 2 фотокартки розміром 4 x 6 см;

АНОНСИ

1 грудня виповнюється 100 років від дня народження лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, народного артиста України, композитора Георгія Майбороди (1913–1992) та 95-років від дня народження лауреата Національної премії України імені Тараса Шевченка, народного артиста України композитора Платона Майбороди (1918–1989). В цей день у Національній філармонії – авторський проект Людмили Марцевич «Життя композиторів в музиці і листах», присвячений творчості великих маєстро.

1 грудня у Національному літературно-меморіальному музеї Г. С. Сковороди (Золочівський р-н, с. Сковородинівка, вул. Приозерна, 3) відбудеться літературно-музичний вечір з нагоди 291-ї річниці від дня народження Григорія Сковороди (1722–1794).

4–15 грудня у Львові, Києві, Харкові, Рівному, Тернополі, Луцьку, Мостиськах, Любліні, Санокі та Глівіце проходить Українсько-польський джазовий фестиваль «Jazz Bez».

5 грудня в український прокат виходить фільм-володар призу глядацьких симпатій 43-го МКФ «Молодість», франкобельгійська комедія «Хлопці, Гійоме, до столу» (Les Garçons et Guillaume, à table!) Гійома Гальєна. Стрічка – екранізація однієї з найуспішніших французьких театральних постановок останніх років.

6 грудня, в день народження кардіохірурга Миколи Амосова на телеканалі «Інтер» відбудеться прем'єрний показ фільму «Амосов: сторіччя». Ініціатором створення фільму була дочка Миколи Михайловича Катерина. Нагадаємо, що Всесвітня організація ЮНЕСКО оголосила 2013 рік – роком Амосова.

10 грудня до 62-річчя з дня народження лауреата Державної премії України ім. Т. Г. Шевченка, народного артиста УРСР Назарія Яремчука (30.11.1951–30.06.1995) у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької – вечір «Пісні Назарія Яремчука».

Міністерство культури України оголошує конкурс на заміщення вакантних посад:

– *головного спеціаліста відділу кадрів та державної служби* (на час відпустки по догляду за дитиною) – 1 вакансія.

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом на державній службі на посаді відповідного спеціаліста не менше 1 року або стаж роботи за фахом в інших сферах управління не менше 3 років;

– *головний спеціаліст відділу музичного мистецтва Департаменту мистецтв та навчальних закладів* (на час навчання працівника в Національній академії державного управління при Президенті України) – 1 вакансія.

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом на державній службі на посаді відповідного спеціаліста не менше 1 року або стаж роботи за фахом в інших сферах управління не менше 3 років;

– *головний спеціаліст відділу науки і навчальних закладів Департаменту мистецтв та навчальних закладів* – 2 вакансії.

Кваліфікаційні вимоги: вища освіта відповідного професійного спрямування за освітньо-кваліфікаційним рівнем

магістра, спеціаліста; стаж роботи за фахом на державній службі на посаді відповідного спеціаліста не менше 1 року або стаж роботи за фахом в інших сферах управління не менше 3 років.

У конкурсній комісії можуть брати участь громадяни України, які мають вищу освіту, стаж роботи за фахом.

До заяви додаються наступні документи:

- особова картка (форма П-2 ДС);
- автобіографія;
- дві фотокартки розміром 4x6 см.;
- копія паспорта;
- копія диплома про освіту;
- копії документів про підвищення кваліфікації, присвоєння наукового ступеня або вченого звання (у разі наявності);
- копія військового квитка;
- копія ідентифікаційного коду;
- копія трудової книжки;
- декларація про доходи за 2012 рік;
- медична довідка про стан здоров'я за формою, затвердженою МОЗ;
- письмова згода про проведення спеціальної перевірки.

Документи для участі в конкурсі приймаються протягом місяця з дня опублікування оголошення в газеті «Культура і життя»:

01601, м. Київ, вул. І. Франка, 19, кім. 109.

Додаткова інформація за тел.: 234–39–93.

Конкурсна комісія

Михайло Дутчак: «До професії диригента ставлюся з пієтетом»

22 листопада Михайло Михайлович відзначив 60-річчя.

Редакція газети «Культура і життя» сердечно вітає ювіляра і бажає нових творчих злетів.

Напередодні ювілею нашому позаштатному кореспондентові Надії Труш вдалося поспілкуватися з Михайлом Дутчаком

– Михайле Михайловичу, Ваш творчий ужинок на сьогодні щедрий і багатий. Чи Ваші мрії здійснилися?

– Щоб відповісти на це запитання, згадаю роки юності. Я навчався у Львівському музично-педагогічному училищі імені Філарета Колесси. Ми регулярно відвідували вистави в оперному театрі й концерти у філармонії. Чітко пригадую одну мить. Сиджу на виставі в оперному театрі. За диригентським пультом Руслан Дорожівський. Музика хвилює до глибини душі. І в голові промайнуло: «От би й мені...» Я навіть подумки не завершив речення – злякався. Та мрія згодом зміцніла. Утім до професії диригента і сьогодні ставлюся з пієтетом.

– Ваша дорога до запевітної професії стелилася традиційно: школа, училище, консерваторія. Чи було щось особливе, чим хотілось би поділитись?

– У місті мого дитинства – Бродах, що на Львівщині, – музичної школи, на жаль, довго не було. Тому тільки-но вона відкрилась, я відразу став її учнем і був серед перших випускників. Далі я не роздумував, де продовжити навчання.

В училищі нуртувало життя, панувала творча атмосфера – часто відчувалося таке піднесення, яке зараз спостерігаю в театрі перед прем'єрами. Директор Михайло Радужкін строго і з любов'ю керував усіма процесами. Надзвичайно вимогливими і закоханими в свою професію були педагоги, зокрема хормейстери. Ми брали участь у концертах, співали багато різної музики: класичної і сучасної, у тому числі – львівських композиторів. На сцені філармонії щороку відбувалися творчі звіти...

– Хто Вам порадив іти далі, в консерваторію?

– Я сам цього хотів. А підтримала мене курсовий керівник Мирослава Балух. Обрав диригування, оскільки це було тоді найприроднішим для мене після хорової й оркестрової «практики» в училищі (навчався у класі Олени Макушенко). Потрапив я до класу професора Лариси Бобир – високопрофесійної, вольової, вимогливої. Глибоко вдячний їй.

– Як Ви опинились у суфлерській будці?

– Я тоді був студентом четвертого курсу. Мій старший колега Ярема Скібінський, який 10 років працював у театрі суфлером, мав виїжджати до Москви на стажування в Большому театрі й запропонував мені своє місце. Я погодився. Головний диригент Ігор Лацанич – метр в оперному жанрі – сказав при нашій зустрічі коротко і ясно: «У найближчі роки диригувати навіть не думай. Будка – і край». Не лише я, а й диригент-постановник театру Мирон Юсипович, а також колишній львів'янин, а тепер світовий маестро Андрій Юркевич і багато інших починали з суфлерства.

**Я щасливий, що
пройшов вишкіл
у Стефана Турчака**

Минуло 2 роки і я став диригувати, спочатку – дитячими виставами. 1987-го вже мав першу власну постановку, котру прийняв як подарунок долі. Той «Запорожець за Дунаєм» і досі з успіхом йде в нашому театрі.

– А перед тим Ви стажувалися в Києві...

– Так. У той час діяла чудова система підвищення кваліфікації для молодих диригентів, режисерів, директорів театрів. Відбирали перспективних і відправляли до Києва, Москви, Петербурга. Інспектор Міністерства культури України настійно радила їхати до Москви, мовляв, там – вищий трамплін. Я ж хотів тільки до Стефана Турчака і щасливий, що пройшов вишкіл у нього в 1983–1985 роках.

– Від першої української опери Ви за черв'я століття проклали місток до першої опери Мирослава Скорика.

– До «Мойсея». Це було першопрочитання, при якому працюється складніше, але водночас і цікавіше. Треба було багато думати, щоб зрозуміти композитора, багато спілкуватися з ним. Він також дослухався до пропозицій, навіть змінив теситуру в деяких місцях головної партії.

– Чи Вам близькі слова Густава Малера про те, що найкраще в музиці знаходиться не в нотах?

– Це дуже важливо усвідомлювати. І не тільки диригентові, а й артистам оркестру, солістам, щоби вкладати у гру, спів своє бачення змісту твору й емоції.

– Тобто Ви вітаєте тих співаків, які прагнуть власної творчої інтерпретації образу?

– Чим вдумливіший соліст, тим цікавіше з ним. Він дискутує, переконує. Виконавці однієї й тієї ж партії часто відрізняються вокальною школою, манерою, темпераментом. І це природно. Ось, наприклад, у нас в опері Людмила Савчук – виважена, доволі стримана, трепетна. Амелія Світлана Мамчур – відвертіша, емоційно відкрита. Ренато Анатолія Липника – поривчастий, активний, темпераментний, а Ренато Ореста Сидіра – більш ліричний, стриманий і прогнозований. Але кожен із них чудовий!

– Вам доводилося працювати з різними режисерами. Яка риса у цій професії для Вас найважливіша?

– Найперше – щоби мав музичну освіту і добре знав клавір. Тоді працюється легше. А може й тяжче (сміється). Якщо ж музична освіта відсутня, то обов'язково, щоби просто любив музику й артистів. У цьому разі не він, а диригент веде у потрібне русло. Я працював із Іриною Молостовою, Анатолієм Лимаревим, Володимиром Дубровським, Джузеппе Вішілія, Збігневом Хшановським, Василем Вовкуном...

– Професія оперного режисера доволі молода, з'явилася наприкінці XIX століття. До того в музичному театрі царював диригент. Та й зараз багато хто з маестро воліє зосереджувати все у своїх руках. Не маєте бажання самостійно поставити якусь оперу?

– Знаю про таку практику і за кордоном, і у нас в Україні. Однак я ніколи не планував подібного. Поважаю професію режисера і довіряю колегам.

– У нашому театрі працюють славетні художники, чи не так?

– Сценографи Львівської опери знані у світі. Мені пощастило працювати з Євгеном Лисиком,

зокрема при постановці балету «Ромео і Джульєтта» Сергія Прокоф'єва. Зараз працюю з його учнями Тадеєм і Михайлом Риндзаками. Вони – мої творчі брати, дорожу їхньою дружбою і підтримкою. Коли приступаємо до нової вистави, дискутуємо на першому етапі, а далі тільки радимося.

– У Вашому репертуарі більше опер...

– Так склалося. Я люблю хореографію, чимало диригував балетними виставами у різні роки, маю кілька постановок. Остання – «Повернення Баттерфляй», музику до якої на основі арії із опер Джакомо Пуччіні написав Мирослав Скорик. Саме для нашого театру. Твір розповідає про творче життя Соломії Крушельницької, зоряне ім'я якої носить наш театр.

– Що думаєте на тему класична музика і масмедіа?

– Не можу натішитися, що існує канал «Mezzo». Він розширює наші знання про те, що діється в музичному житті світу, викликає багато мистецьких емоцій. Люблю дивитися наш канал «Культура», на якому працюють професіонали. Щоправда, опер і балетів на ньому замало. Люблю журнал «Музика», «Українську музичну газету». Добре, що регулярно виходить «Культура і життя». Якщо ж узяти загальнополітичне видання, то вони мистецтвом цікавляться мало, майже не публікують рецензій. Те саме стосується телебачення і радіо.

– Повернімося до нашого театру. І похвалімося, що цього року, попри економічну кризу, ми спромоглися на дві розкішні прем'єри – опери «Чарівна флейта» Вольфганга Амадея Моцарта і оперети «Циганський барон» Йоганна Штрауса.

– Більше того, триває робота над балетом для дітей «Білосніжка та семеро гномів» Богдана Павловського, прем'єра якого має відбутися перед Новим роком. Кошти вміло знаходить наш генеральний директор Тадей Едер, добрий господар, закоханий у театр. 2014-го плануємо провести заходи, присвячені 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка.

БІОГРАФІЧНА ДОВІДКА

Михайло Дутчак – заслужений діяч мистецтв України. Працює у Львівському національному академічному театрі опери та балету імені Соломії Крушельницької: з 1976 року – як суфлер, потім – асистент диригента (з 1978 р.), диригент (з 1985 р.), а з 2001-го – головний диригент.

Має у репертуарі понад півсотні опер і балетів. Здійснив постановки опер «Запорожець за Дунаєм» Семена Гулака-Артемовського, «Наталка Полтавка» Миколи Лисенка, «Мойсей» Мирослава Скорика, «Травіата» і «Бал-маскарад» Джузеппе Верді, «Орфей і Еврідіка» Христофа Віллібальда Глюка, оперети «Циганський барон» Йоганна Штрауса, балетів «Лілея» Костянтина Данькевича, «Лісова пісня» Михайла Скорульського, «Повернення Баттерфляй» Мирослава Скорика – Джакомо Пуччіні та інших.

Лауреат премії «Слава Львова» (2001 р.). Проводив майстер-класи для молодих оперних диригентів Європи та Азії у місті Бургасі (Болгарія, 2009 р.). Гастролював у Польщі, Франції, Австрії, Німеччині, Катарі.

– Посада головного диригента...

– ...дуже непроста. Треба бути педагогом, психологом, дипломатом. На цій посаді доводиться працювати з усіма творчими цехами й навіть виробничими майстернями, діяльність яких потрібно координувати. Прагну бути максимально об'єктивним. Люди повинні відчувати, що керівник – принципний і доброзичливий. Позитивна атмосфера в колективі – це половина успіху.

– Ви – щаслива людина?

– Дуже. Улюблена робота, чудова дружина, розумні діти, прекрасний онук – усі складові щастя.

– Нехай Ваше життя буде налаштоване на мажорний лад і ще багато досягатиметься!

– Дякую.

Розмову вела Надія ТРУШ,
Львів

«За його роботами можна вивчати історію»

Аліна ОНОПА

Відомий представник закарпатської художньої школи живопису, основоположник скульптурної традиції, народний художник України, перший в Закарпатті лауреат Національної премії імені Тараса Шевченка, колишній депутат кількох скликань обласної та Ужгородської міської рад, народний депутат України трьох скликань, голова Закарпатської обласної організації Співки художників України впродовж десяти років. Йдеться про Василя Свида, якому цьогоріч виповнилося 6 100 років.

Знагоди ювілею митця у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва проходить виставка його робіт.

Завдяки клопотанням сина В. Свида пана Ярослава і доньки пані Людмили, які були присутні на відкритті, на виставці представлено майоліку, репродукції робіт, твори з дерева не лише із фондів названого музею, а й Національного художнього музею України, Закарпатського обласного художнього музею імені Йосипа Бокшая та приватних колекцій.

Постать Василя Свида – багатогранна. Ще з дитинства він зацікавився народними орнаментами, які лягли в основу вишитих ним сорочок (вони теж представлені на виставці).

Доленосним стало його зарахування у 1930 році до Ясінянської (що на Закарпатті) чотирирічної школи з художньої обробки дерева. Ці роки навчання допомогли майстрові обрати улюблену справу своєю професією.

Усе життя В. Свида працював із деревом, вважаючи це за найблагородніший

матеріал, який в його руках ставав дивом.

Спочатку він вирізьблював тарілки, які декорував геометричним орнаментом, потім взявся за фігурні композиції. Темою для робіт були сюжети з дитинства. Так народилася скульптура, яку мистецтвознавці називають заспівом до усієї творчості митця – «Поцілунок матері». Це один з тих творів, які називають класикою. Мати, син і шматок хліба. Проста філософія з глибинним розумінням життя.

«Дивлячись на цю роботу, поринаєш у свій рідний край, у своє дитинство. У ній

«Поцілунок матері»

Ю. Розумовська «Портрет Василя Свида»

– милосердя, доброта і любов до України», – сказав радник керівника апарату Верховної Ради України В'ячеслав Гамов, який, до речі, був особисто знайомий з В. Свидою.

Джерелом сюжетів та образів для Василя Івановича було саме життя. Головний герой майстра – народ, а вся творчість – це літопис його життя. У творах В. Свида не знайдеш схожих облич. Кожен персонаж – унікальний, як і всі люди навколо.

«За його роботами можна вивчати історію Закарпатського краю, адже в них переплелися культура, родинні звичаї, побут українців», – говорить заступник генерального директора музею з наукової роботи Людмила Білоус.

Однією з найкращих робіт В. Свида вважають скульптуру «В сім'ї єдиній», яка, ви тільки уявіть собі, у довжину сягає 7 метрів, а у висоту – 3, котру він виготовляв протягом 5 років. За цю композицію майстер відзначений Національною премією України ім. Т. Г. Шевченка.

«Про Василя Свида можна сказати так, як хтось говорив про Мікеланджело: мовляв, він брав білий мармур, відсікав зайве і виходили шедеври світового рівня. Так робив і Василь Іванович, тільки матеріалом у нього було дерево», – відзначила генеральний директор музею Андріана Вялець.

Крім таланту скульптора, В. Свида мав Божу іскру і до малювання. На виставці представлено портрет Тараса Шевченка, виконаний художником ще у 1934 році.

«Ми, закарпатці, гордимось своїм славним земляком, одним із видатних художників ХХ століття з власною самобутньою і яскраво вираженою мистецькою мовою, роботи якого є не тільки безцінним духовним скарбом українського народу, а й окрасою колекцій багатьох музеїв світу», – йдеться у телеграмі на адресу музею голови Закарпатської облради Івана Балоги.

Прикро те, що і нині питання про облаштування будинку-музею Василя Свида залишається невирішеним.

«За 24 роки, які минули після смерті батька, збереглася вся його спадщина в будинку-майстерні в Ужгороді, – говорить Ярослав Свида. – Цінність цієї спадщини ще й у тому, що збереглися ескізи, моделі, інструменти, навіть верстат, на якому він працював, тобто та обстановка, що відтворює весь творчий процес Василя Івановича».

Чимало робіт майстра знаходяться у непридатних для їхнього зберігання умовах. Тож є сподівання, що знайдуться люди, які посприяють створенню музею. І за свою невтомну працю, талант від Бога та залишену щедрю спадщину Василь Свида удостоїться честі мати по собі пам'ять.

Фото авторки

НОВИНИ

ВАЛЕРІЙ ФРАНЧУК: 150-ТА ПЕРСОНАЛЬНА

Чимало відвідувачів збирає виставка Валерія Франчука «Сторінками Кобзаря» в Національному музеї медицини України, що в Києві.

І не дивно – це ж 150-та персональна виставка творів

відомого художника, графіка, скульптора та публіциста, які за останні 20 років представлялися в багатьох країнах світу.

Автор робіт – член НСХУ, заслужений художник України, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка та премії імені Василя Стуса, доробок якого складають більше як 3500 творів живопису і понад 700 графічних робіт, які зберігаються в музеях, громадських організаціях, культурних центрах України та світу.

Цікаво, що до кожної картини в експозиції є підснова – замість назви картини читаємо рядочки з поезії Кобзаря.

«Тематикою зумовлено, що йдеться про давніші часи. Тут образи кобзарів, жіночі, дитячі, дивлячись на які, відразу пригадуєш поезію Тараса Шевченка. Роботи В. Франчука цікаві та зрозумілі людям, – поділився враженнями художник Георгій Сергеев. – У нього свій колорит: є сріблястий ніжний, а є й червоно-коричнево-чорний, який виражає драматизм.

При погляді на його роботи, особливо зображення облич, мені пригадується Амедео Модільяні (видатний італійський художник і скульптор ХХ сторіччя, – Авт.). Але в останнього зовсім інший колорит і підхід. Є ще багато художників, які ніби спеціально витягують обличчя, що дає свій ефект.

Пейзажі дуже гарні. Погляньмо хоча б на картину, де бачимо три дерева. Прекрасно передано стан природи: небо, дерева, вітер і тіні, – захоплююче»...

Ознайомтеся з експозицією до 7 грудня!

Світлана СОКОЛОВА

Лемківський самородок

Н. СКОРОПЛЯС

Екзотика і фантастика, радість і туга, якими пронизані твори, не залишать байдужими глядачів експозиції, розгорнутої у Тернопільському замку з нагоди 80-річчя заслуженого майстра народної творчості, члена НСХУ Івана Мердака.

«Бельгійці називали І. Мердака автором живих скульптур, німці – grosмайстром, поляки визнавали, що таких різьбярів Польща не бачила», – писав тернопільський журналіст Михайло Маслій.

«Він тонко відчуває природну енергетику дерева, з яким працює», – вважає голова Всеукраїнського товариства «Просвіта», поет і політик Павло Мовчан.

Життю і творчості майстра присвятив монографічне

дослідження «Дух і форма, або Іван Мердак» поет Петро Сорока.

А народився скульптор у селі Райське Ліського повіту в Польщі у родині сільського коваля 26 листопада 1933 року. З дитинства любив малювати, майструвати і карбувати в дереві фігурки звірів і птахів, а також мандрувати (з дідом пішки обійшли Карпати). Гірські потоки, ліси і скелі надихнули Іванка на творчість.

Після підписання між Польщею та СРСР відповідної угоди родину Мердаків депортували у село Королівку на Тернопіллі. Спогади про Карпатський край та благодатна подільська земля пробудили у юнакові талант. Навчаючись у Чернівецькому художньо-ремісничому училищі, виконав першу жанрову скульптуру «Брат за брата», яку експонували не тільки у столиці Буковини, а й у Москві та Монреалі.

Іван Мердак входив до десятка найвизначніших скульпторів СРСР. Його мистецтвом захоплювалися у США, Канаді, Австралії, Польщі, Франції. Витвори скульптора є не лише у вітчизняних

музеях і приватних колекціях, а й за межами України. В Гамбурзі (Німеччина) скульптурами майстра прикрашено міський парк.

Мистецькі роботи І. Мердака «Колесо історії», «Сестра Либідь», «Іван Підкова», «Никифор», «Ісус» (2002–2006 рр.) у 2007 році були висунуті на здобуття Національної премії ім. Т. Г. Шевченка.

Помер митець на 74 році життя після невиліковної хвороби. Похований на Херсонщині, де прожив останні літа.

На Тернопіллі в урочищі Бичова за сприяння синів Ігоря та Сергія і обласної державної адміністрації відкрили музей-садибу таланта-самородка. Його твори щорічно експонуються на Всеукраїнському фестивалі лемківської культури «Дзвони Лемківщини» в місті Монастириська. З нагоди 500-річчя міста Скалат в одній із веж Скалатського замку була відкрита експозиція дерев'яної скульптури І. Мердака.

У роботах майстра відображені наша героїчна історія та

духовність. Це вирізьблені з дерева постаті руських князів Володимира Великого, Ігоря, Ярослава Мудрого, княгині Ольги поряд з гетьманом Іваном Мазепою та українською народною поетикою в образах «Діда Дмитра», «Тополі», «Подоланочки», «Філософа», «Лемка» і «Лемкіні» – під благословенням скульптури «Ісус в терновому вінку». Логічно і просто, як саме життя.

Перлина ювілейного свята

Ірина СІКОРСЬКА

Аншлаговий концерт у Національному будинку органної та камерної музики України лауреата міжнародних конкурсів і фестивалів Хору хлопчиків і юнаків Мукачівської хорової школи з нагоди 30-річного ювілею став достойною перлинкою у вінку святкових урочистостей.

Насправді це була ціла серія ювілейних концертів в Ужгороді, Києві та рідному Мукачеві, що й не дивно: адже 30 років для хору, а особливо для його незмінних керівників – подружжя Оксани й Володимира Волонтирів, – дата вельми солідна. Рівно тридцять років тому талановитий і на той час уже досить досвідчений диригент-хормейстер Володимир Волонтир заснував Хор хлопчиків і юнаків при Мукачівському будинку культури. Через кілька років колектив отримав звання «зразкового», а невдовзі, у 1989-му, на базі хору Володимира Ілліч створив Мукачівську хорову школу хлопчиків і юнаків – одну з перших в Україні.

Саме під орудою Володимира Волонтиря хор цього закладу

Співає хор Хлопчиків і юнаків Мукачівської хорової школи

став лауреатом численних міжнародних конкурсів і фестивалів, із тріумфом презентував хорове мистецтво України у 19 країнах Європи, зокрема в Австрії, Бельгії, Естонії, Іспанії, Італії, Латвії, Литві, Нідерландах, Німеччині, Польщі, Португалії, Росії, Словенії, Словаччині, Угорщині, Франції, Чехії, колишній Югославії.

Першого нелегкого досвіду роботи з дітьми Володимир Волонтир набув, коли працював диригентом хору хлопчиків «Дзвіночок» Київського палацу піонерів і школярів (1984–1988 рр.). А перед тим була ґрунтовна освіта: в 1980 році він успішно закінчив Київську консерваторію по класу хорового диригування Михайла

Берденникова, факультативно навчався по класу симфонічного диригування у Романа Кофмана; упродовж 1979–1981 років вивчав композицію у Львівській консерваторії в класі Дезидерія Задора. Тепер Маєстро – лауреат премії імені свого викладача. А нещодавно до його послужного списку додалася ще й почесна Премія імені Віктора Косенка – за творчість для дітей та юнацтва.

Багато вихованців Володимира Волонтиря стали музикантами-професіоналами, педагогами. Найбільша гордість наставника – головний хормейстер Національної опери України Богдан Пліш. Серед випускників Мукачівської школи також – головний хормейстер Львівської опери Василь

Коваль, хормейстер Ансамблю пісні і танцю Збройних сил України Тиберій Яцкулинець, соліст Закарпатської філармонії, заслужений артист України Олександр Садварі, композитори Віктор Янцо й Роман Меденці. Але найголовніше, що спів, а відтак і духовний розвиток стали невід'ємною складовою життя усіх, хто співав чи співає у мукачівському хорі хлопчиків. Отже, колективу, як і його керівникові, є чим пишатися й чим звітувати перед широкою громадськістю.

Концерт у Національному будинку органної музики вразив масштабністю. Гарним зачином, що налаштував присутніх на урочистий лад, стала Органна фантазія Соль мажор Йоганна Себастьяна Баха у виконанні народного артиста України Володимира Кошуби. Духовні мініатюри, що їм було присвячено перший відділ, розташовувалися за законами драматургії: від величчю-величальної «Dank sei dir, Herr!» («Дякуємо тобі, Господи!») Георга Фрідріха Генделя у супроводі органа й такого ж урочисто-відстороненого хоралу з Кантати № 147 Баха через таку саму «інструментальну» хоральну «Ave, Maria!» Якоба Аркадельта до просвітленого «Достойно єсть» Дмитра

Бортнянського, ніжного Кошицевого «Трисвята» аж до кульмінації – тріади з Літургії Миколи Леонтовича («Єдинородний Сине», «Свят», «Тобі співаємо»). Хочеться відзначити й гарне виконання духовного концерту Миколи Лисенка «Камо поїду...» Хор продемонстрував європейську манеру співу, з її стриманістю, «інтелігентним» звуком, «акуратним» ансамблем.

У другому відділі звучали обробки українських народних пісень – шлягерні «Щедрик» і «Дударик» Миколи Леонтовича та колоритні обробки закарпатських народних пісень, майстерно здійснені Володимиром Волонтиром. Хор проспівав їх натхненно й свіжо. Це був справжній сценічно-хоровий театр: чергування тембрів – хлопчиків/юнаків/солісти. У пісні на вірші Дмитра Білоуса «Скоро вже канікули» диригентський пульта було довірено дружині Оксани (котра працює в школі як хормейстер), акомпанувала на роялі їхня донька Христина. Увінчав концерт віртуозний «джазово-шлягерний» блок з американських спіричуелсів і світлий «Весняний гомін» Володимира Волонтиря, де партію фортепіано виконував сам зворушений автор.

Концерт завершився бурхливими оплесками й побажаннями подальших творчих успіхів і Многोलіття учасникам хору та його керівникам. Так тримати!

Фото Василя АРТЮШЕНКА

Новий музичний подих Запоріжжя

Юлія ДЕМ'ЯНОВА

У Запоріжжі такі поняття, як духовність і музична культура віднедавна асоціюються з діяльністю Дитячо-юнацького симфонічного оркестру (ДЮСО), який з березня 2012 року очолюють диригент Сергій Скрипник і музикознавець Олена Скрипник.

Сьогодні оркестр виступає в статусі православного колективу, знайшовши підтримку з боку Запорізької єпархії Української православної церкви. Мету своєї діяльності колектив вбачає у пропаганді музичного мистецтва, формуванні духовності та моральності, естетичного смаку й ціннісних орієнтацій сучасної молоді.

У репертуарі оркестру органічно поєднуються класичні симфонічні твори й джазова, популярна, рокова музика; шедеври оперного та балетного мистецтва й фрагменти з відомих мюзиклів, анімаційних і кінофільмів, пісні. Такий розмаїтий репертуар демонструє багатогранність, відкритість і творчу незаангажованість молодіжного колективу, бажання повноцінно контактувати з аудиторією – як дитячою, так і дорослою. Окрім

Сергій Скрипник і його оркестр

власних концертів, оркестр радо бере участь у міських заходах, добродійних акціях, культурно-просвітницьких проектах, проводить музичні лекції-концерти для учнів загальноосвітніх шкіл, інтернатів і сиротинців.

ДЮСО активно гастролює Україною (Енергодар, Шостка, Глухів, Конотоп), уже двічі виступав у Києві. При цьому критики відзначають гармонійність звучання, вираженість та ансамблеву злагодженість колективу, загальну виконавську й емоційну культуру.

Не буде зайвим наголосити, що високі художні результати досягаються у процесі копіткої

роботи диригента з юними оркестрантами, бо саме на нього покладається відповідальність за психологічну та професійну підготовку артистів оркестру. Диригент юнацького колективу – це не лише висококваліфікований фахівець-музикант, а й педагог, який володіє широким арсеналом методичних засобів, виховує підопічних естетично та музично.

Систематична й цілеспрямована робота колективу орієнтована на регулярну концертну діяльність і має яскраво виражений соціокультурний характер. Такий ентузіазм заслуговує на всляку підтримку, що виражається, зокрема, у співпраці з професійними музикантами. Так, у творчу біографію ДЮСО великими літерами вписані імена солістів Запорізької обласної філармонії і музично-драматичного театру Світлани Шепель, Поліни Гонтар, Світлани Ремжиної. Уже незабаром молодіжний оркестр запропонує до уваги запоріжців нову програму «У світі опери», підготовану спільно із солістами Дніпропетровського театру опери та балету. Така співпраця є високою оцінкою діяльності керівництва й учасників молодіжного колективу, що надає їм нового творчого дихання, енергії та насаги.

Приємна прогулянка до Коломиї

Ольга ГОЛИНСЬКА

Так зветься один із концертів цьогорічного музичного фестивалю імені Анатолія Кос-Анатольського, який уже в двадцять сьоме (!) відбудеться у місті Коломиї й триватиме з 29 листопада до 2 грудня.

Цей, один із найстарших за віком українських фестивалів академічної музики, проводиться щороку завдяки ентузіазму й енергії його засновника та артистичного директора, відомого українського композитора, піаніста, музикознавця,

уродженця Коломиї Олександра Козаренка. Фестиваль підтримують Коломийська міська рада, Національна спілка композиторів і Міністерство культури України.

Форум відкриється 29 листопада концертом пам'яті Анатолія Кос-Анатольського (до 30-ліття з дня смерті митця) за участю оркестру, хору і солістів факультету культури і мистецтв Львівського національного університету імені Івана Франка. Традиційну «Музичну вітальню» цьогоріч присвятили 90-літтю журналу «Музика», 100-річчю Київської консерваторії та 125-річчю від дня народження Василя Барвінського. Продовжать програму імпреза до 60-річчя Квітки Цісик, концерт музики й поезії Остапа, Нестора і Богдана Нижанківських та авторський вечір цьогорічного ювіляра славетного Мирослава Скорика (назву саме цього концерту винесено у заголовок) із молодіжним оркестром «INSO-Львів». Завершить фестиваль концерт до 80-річчя симфонічного оркестру у Коломиї.

Заходи проходять у залі Народного дому та Музею історії міста.

Видається, що для гостей і учасників фестивалю він і насправді стане приємною прогулянкою у світ Музики.

Анатолій Кос-Анатольський

Ніна Матвієнко:

«У нас співало все село»

Ніна Матвієнко – українська співачка,
народна артистка України, лауреат Державної премії УРСР
ім. Т. Г. Шевченка, Герой України.

Сьогодні Ніна Митрофанівна – гість редакції. Говоримо
про родинні витоки, українську пісню і про багато іншого.

– Ніно Митрофанівно, звідки Ви родом і які Ваші корені?

– Я довго не знала свого родоводу. Лише недавно довідалася, що мій далекий предок – князь Малк. Моці його – у Києво-Печерській Лаврі в дальніх печерах. По його дочці Предславі й пішов мій рід. Родом я з Житомирщини, з великої багатодітної сім'ї, 11 дітей, я п'ята по рахунку.

З 6 до 11 класу була в школах-інтернатах для багатодітних і сиріт. Там сформувався мій світ. Я у великій родині народилася, і тут велика родина. Величезні столи, повно ліжок. Це мене не розділяло із родом, не відокремлювало ні від чого, але мені все життя хотілося мати своє ліжко окремо, своє вікно... До речі, до сьогоднішнього дня люблю, щоб кімната була велика, щоб ходити просторо, чисто. Мені вже 66 років, але весь час про це мрію.

Оці дуплянки, в яких весь час живу, в мене викликають протест. Дух томиться в цих ущелинах, в оцій вузькості й тісноті. Коли потрапляю в готелі, не хочу по 2–3 дні виходити з них. Там я почувуюся вільною, красивою, молодою княгинєю, співачкою – такою, як є.

– А який був Ваш шлях до пісні?

– У нас співало все село. Маю я фантазерка була: вилазила на стіл, дивилася в дзеркало

і співала, кривлялася в ньому. Якщо по радіо чула вірш, або пісню, а особливо романс, – перекривлювала. Це вже була артистична натура з самого дитинства. Ми всі такі були. Хіба що, бувало, одна сиділа на кладовищі на високому дубі і звідти «вила» до Бога. Думала, якщо буду дуже тоненько співати, то він мене почує.

В цьому просторі немає конкретних речей, які варто запам'ятовувати. Ходила в школу, підмітала підлогу, мила коридори, займалась спортом – гімнастикою, баскетболом, волейболом... А пісня це була не те, що потреба, я жити без неї не могла. Але спорт я більше лю-

«Мене звинувачують, що я асфальтна співачка, що наче з асфальту пісні збираю. Я я можу і з асфальту, і з землі, і камерну, і народну...»

била. А вже в інтернаті в Коростені пам'ятаю, що мені подобалося співати під баян, та ще так голосно, щоб всі мене чули.

– А коли Ви вперше вийшли на професійну сцену?

– Немає професійних сцен. Є підвалини, з яких ти вийшов. Серйозно я почала співати, коли вже вступила в студію при хорі Верьовки. Після школи-інтернату працювала на заводі «Коростеньхіммаш». Тільки через рік приїхала до Києва, склала іспити й без всяких проблем вступила. Але під час навчання почала розуміти, що мені баян заважає, і я сказала: «Не хочу з баяном, давайте я сама». Це вже особистість була. Всі були страшенно здивовані, що я не хочу з музикою співати. Бо дехто не міг без музики, а я – навпаки.

Якось директор студії Яків Давидович Міщенко запросив на зустріч із нами багато письменників. Я допомагала своїй подружці співати другим голосом, а всі знають, що я першим співаю. Хтось каже: «Другий голос так гарно

співав, такий барвистий», а Міщенко каже: «Це Надя». А вона якраз співала високим альтом, а я їй вторила. Я промовчала, але запам'ятала: «О! Значить, чують мій тембр!» Нарешті виступила я. Заспівала наші житомирські пісні, яких ніхто не знав.

Як Тоня моя заохочувала на «Голосі країни» українські народні співати, пам'ятаєте? Так і я в своєму житті все співала те, що ніхто не знає. Я їхала додому: «Мамо, мамо! Мені пісні треба!» Ви думаєте, у мене був диктофон? Ні, нічого не було, я все мусила напам'ять. От наче все вивчила, приїхала в Київ – нічого не пам'ятаю. Я плачу. А потім вночі сняться ці пісні: звучить хор, наче в церкві, якісь жінки співають, і я мелодію чую духовну, але слів не чую. Прокидаюся і їх співаю.

Я стала такі пісні шукати, які раніше в студіях не вивчалися. Співали більшість авторські пісні, а я тільки народні – календарні, обрядові... Мама масу пісень знала, не всі я встигала вивчити. Оце було моїм щастям і моєю путівкою на все життя. Хоча зараз, хоч скільки я вже на сцені, мені не дають співати те, що хочу. ...

– Ви пам'ятаєте свій найбільший успіх на сцені? Де це було? Коли?

– Думаю, що це був ювілейний концерт на 50-річчя в Україні, де 2 відділи були повністю моїми. Концерт називався «Золотий камінь посіємо». Він був такий грандіозний, один з кращих. Є емоційні, звичайно, моменти. Але я їх забуваю. Головне, щоб ти відчув, що доброго ти в цьому концерті залишив. Не як ти гарно заспівав, а який моральний чинник був, що ти засіяв у цьому концерті, – ось це для мене важливо.

– А пригадаєте найщасливіший день в житті?

– Мабуть, народження дітей. Перше дитя. Я не знала, як це – народити дитину. Дуже довго на нього дивилася і не могла зрозуміти, як таке диво могло в мені бути, звідки воно взялося. Це був найдивніший день. Щасливий день. Будь-які різновиди в мене щастя є, багатогранність щасливих хвилин: і від дітей, і від спілкування з чоловіком, з матір'ю. Було багато таких хвилин, такого я не

«Я не знала, як це – народити дитину. Дуже довго на нього дивилася і не могла зрозуміти, як таке диво могло в мені бути, звідки воно взялося. Це був найдивніший, щасливий день»

писала ніколи, коли була найщасливіша. От, якби, наприклад, сьогоднішній день порівняти з тим, що було, то начебто багато стерлося.

– Ви з гастролями об'їхали півсвіту...

– Ні, ні, ні! Я 17 років не виїздила, як я могла півсвіту об'їхати? Канада, звичайно, Франція, Мексика, частина Латинської Америки. Але в Латинській Америці мені не давали слова, тільки в Канаді і Франції.

– А як сприймають українську пісню там?

– Нормально, з цікавістю. Колорит пісні заставляє людей дивуватися. Вони «Реве та стогне»

«Мама масу пісень знала, не всі я встигала вивчити. Оце було моїм щастям і моєю путівкою на все життя»

сприймають, як гімн український, коли співає хор «Цвіте терен», вони плачуть, хоч і не знають, про що, але знають, що про красу, про любов, бо у нас міняються обличчя, коли ми співаємо.

– А по Україні в якому стані зараз перебуває українська пісня?

– Більшість в авторському і самодіяльному. Найбільше не люблю, коли дуже багато «русько-українського» в цих піснях. Я проти того, щоб імітували діалекти, манери.

– Ну, зрідка все-таки трапляються колективи, які не фальшивлять...

– Дуже мало. Мене звинувачують, що я асфальтна співачка,

що наче з асфальту пісні збираю. А я можу і з асфальту, і з землі, і камерну, і народну...

– Що необхідно, щоб зберегти і популяризувати пісню?

– Та просто співати треба. Співати й записувати. Є дуже багато нерозшифрованих речей. Найтяжча помилка була нашого Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Рильського, що вони збирали пісні, але ніхто їх на ноти не розкладав. Тексти є. А фонограми розсипалися. Вони на стрічкових бобінах писались. От, наприклад, пісня «Іще сонце не заходило, а до мене щось приходило, чи то четвер, чи п'ятірка, чи моя рідна матінка». І скільки я на сцені питаю, чи хтось її знає, – ні. Я сама вигадую мелодію до неї.

– А яка у Вас сім'я?

– Велика: двоє синів, дочка, внучечка, чоловік і я – шестеро.

– Хто, крім Тоні, пішов Вашими стопами?

– Тоня пішла, а хлопці не підуть стопами моїми, бо вони чоловіки, вони в батька – художники.

– А як Ви сприйняли доччин вибір? Допомогали чи відраювали від цієї професії?

– Та ні. Чого це маю відраювати? Я стільки цей нарив чекала, поки він прорве! Вона дуже вперта, всіх переконає, але я знала, що Боже прорветься, тому не наполягала ні на чому. Знала, що воно буде. Пізно, в 25 років, але прийшло на «Голосі країни».

– Свого часу Ви захоплювалися і вишивкою, і в'язанням, і навіть гончарством, а зараз?

– Хай Бог милує! Не люблю і не любила. Доказала, що можу, але не роблю. Для чого? В мене є чим зайнятися. Я не знаю, де люди час знаходять, щоб вишивати. Хто ще й цим займався, вже не співають, а я далі співаю.

– А готувати любите?

– Цього не люблять, це – обов'язок. Вінегрет, борщ люблю готувати, голубці робити. Але прийшла пора, коли зрозуміла, що це велика трата часу, і стала цього менше робити. Почала простішою їжею займатись.

НОВИНИ

ФОТО НА ЗГАДКУ

У Національному Києво-Печерському історико-культурному заповіднику відбулося урочисте нагородження переможців фотоконкурсу «Фото на згадку», що

відбувався серед відвідувачів.

Конкурс було приурочено до святкування 1025-ліття Хрещення Київської Русі та дня народження Заповідника, що святкується 29 вересня. Цього року йому виповнилося 87! Змагання відбувалися в номінаціях «Вічна Лавра», «Діти в Заповіднику», «Сімейні прогулянки в Заповіднику» та навіть «Весільне фото». Гран-прі отримав Іван Седловський, чия робота, визнана найкращою.

У день нагородження пан Іван дав творчий майстер-клас з фотографії для дітей, присвячений основам фотомистецтва. А також встиг розповісти школярам про створення портретних та пейзажних знімків. Розмова торкнулася і роботи фотохудожника загалом, а зокрема, дослідження ним різних джерел і засобів у розрізі вивчення художніх практик минулого й сьогодення.

Для всіх учасників фотоконкурсу музейники провели екскурсію Києво-Печерською лаврою. З-посеред інших, участь у ній взяла й авторка цих рядків. Адже й фото, вислане (без попередження!) на конкурс редактором відділу газети «Культура і життя», було відзначене експертами.

Стежте за новинами на офіційному сайті Києво-Печерського історико-культурного заповідника та на його сторінках у соцмережах. Адже нагода взяти участь у конкурсах та завдяки цьому отримати і подяку, і незабутні враження на все життя трапляється ще не раз.

Київські одкровення Адріана Прахова

У день Архістрати-га Михаїла у виставкових залах «Хлібня» Національного заповідника «Софія Київська» урочисто відкрито міжмузейний проект «Київські одкровення Адріана Прахова», присвячений постаті видатного вченого, мистецтвознавця, археолога Адріана Вікторовича Прахова (1846–1916 рр.).

Серед гостей були перший заступник міністра культури України Тимофій Кохан; академік, директор НАН України, голова наглядової ради Національного заповідника «Софія Київська» Петро Толочко; мистецтвознавець, заступник генерального директора з науково-просвітницької роботи Національного художнього музею України Марина Скирда; доктор мистецтвознавства, член-кореспондент Академії мистецтв України, провідний науковий співробітник Інституту мистецтвознавства, фольклористики і етнології ім. М. Рильського НАН України Тетяна Кара-Васильєва; відомий меценат, громадський та культурний діяч, засновник і генеральний директор Київського міського музею «Духовні скарби України» Ігор Понамарчук; генеральний директор Національного Києво-Печерського заповідника Любомир Михайлина та інші.

Виступає Тимофій Кохан

«Винятковість цього проекту в тому, що вперше в такому форматі десять музеїв України, приватні колекціонери, архіви та бібліотеки представили тут свої скарби. Вперше родина Прахових надала унікальні експонати», – зауважила у своїй вітальній промові генеральний директор Національного заповідника «Софія Київська», кандидат історичних наук Олена Сердюк.

Завершив офіційну частину виступ праправнучки А. Прахова, юної скрипальки Адріани Прахової.

«Київські одкровення Адріана Прахова» – це перший великий виставковий проект, організований Національним заповідником «Софія Київська», який присвячений Адріану Вікторовичу Прахову.

Учасниками проекту стали – Національний художній музей України, Національний музей історії України, Національний музей Тараса Шевченка, Національний Києво-Печерський

історико-культурний заповідник, Національний музей у Львові ім. А. Шептицького, Музей історії міста Києва, Харківський художній музей, Донецький обласний художній музей, Горлівський художній музей, Кіровоградський обласний художній музей.

Серед експонатів, більшість із яких глядачі побачили вперше, – 117 ескізів та начерків В. Васнецова під час його роботи над розписами у Володимирському соборі (зі збірки Донецького обласного художнього музею). Одна з центральних робіт у залі, присвяченому Володимирському храму, – плащаниця, з колекції Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, вишита дочкою Адріана Прахова Оленою за ескізами В. Васнецова. Також у залах «Хлібні» можна побачити (уперше зібрані разом!) ікони роботи Віктора Васнецова і Миколи Нестерова, композиції на

історичні та міфологічні сюжети Вільгельма Котарбінського, ескізи Михайла Врубеля, портрет дочки Прахова Ольги, виконаний Олександром Мурашком, портрети інших членів відомої родини. Картини сучасної української художниці Саші Прахової. А також – живопис і фрески авторства самого Адріана Прахова. Його листування, фото й деякі особисті речі (включно із власним пензлем). Та навіть кошторис Володимирського собору.

Рідкісні матеріали надані Центральним державним архівом-музеєм літератури і мистецтва України, Державним архівом Київської області, Національною бібліотекою України ім. В. І. Вернадського, Національною історичною бібліотекою України, а також приватними колекціонерами. Зокрема, мистецтвознавчі праці А. Прахова (з фондів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського та Національної історичної бібліотеки України), бронзова медаль на освячення Володимирського собору, створена за ескізами А. Прахова з приватної збірки, а також документи з фондів Національного заповідника «Софія Київська».

Адріан Прахов жив у Києві з 1884 по 1896 роки, досліджував стародавні фрески Кирилівської церкви, монументальний живопис Софійського і Михайлівського соборів, керував художніми роботами у щойно спорудженому Володимирському соборі.

У Музеї книги і друкарства України відкрилася виставка графіки «З мистецького поля Василя Кричевського».

Водночас відбулася презентація каталогу «Графічні твори Василя Кричевського у колекції МКДУ», виданого за сприяння Благодійного фонду «Дар». У відкритті проекту взяв участь онук художника Василь Кричевський, який спеціально з цієї нагоди прилетів до Києва із США. Скориставшись можливістю, ми поставили йому кілька запитань.

– Насамперед, розкажіть дещо про себе, будь ласка.

– Хіба це цікаво? (Сміється). І, вибачте, я, напевне, не дуже добре розмовляю українською...

– Навпаки, цікаво. У Вас напрочуд гарна вимова!

– Дякую. Як я був молодий, навкруги були художники. Тому я вирішив: «Так не можна!» і пішов навчатися бухгалтерії. Та це було, звісно, не моє, від початку треба було займатися мистецтвом. Тож згодом пішов на гончарську справу. Займався керамікою, багато викладав...

– Вас навчали українці, чи в Америці такому теж вчать?

– Це було ще за життя у Венесуелі, де після війни опинилася наша сім'я. Навчався у родині – це була як академія! Ще займався самонавчанням. Отже, першу половину життя прожив як бухгалтер, другу – як художник...

– Авжеж, Ви художник!

– Так. Але зараз нічого не роблю, бо на пенсії! (Сміється).

– Те, що прилетіли здалеку до нас на виставку, в Київ, напевно й виставля «нічого не робити»? До речі, у помітила Ваш орден. Думаю, Ви ним дуже пишаєтесь.

– Приблизно рік тому мені його вручило Міністерство культури України. Так, дуже приємно!

– Нещодавно велику виставку живопису Вашого діда вперше презентували у Національному художньому музеї України. Ви бачили її? Можливо, побували на відкритті?

– На жаль, я хворів. Але згодом побачив. Мені вона дуже сподобалася!

Василь Кричевський

– Колекцію графіки В. Кричевського Музею книги і друкарства України подарувала саме Ваша родина. Що Ви можете сказати про це?

– Я не сприймаю ці речі як «колекцію» – це щось особистісне. Адже я бачив усі ті роботи, коли був зовсім малим – уявляєте собі?.. (Усміхається). Добре, що зараз вони – тут. Твори Василя Кричевського потрібні

українцям, тож навіщо б я тримав їх у шафі? Роботи повинні експонуватися, аби їх бачили, знали люди. Наша родина дуже тішиться тим, що мала нагоду подарувати малюнки поважному Музеєві книги і друкарства України.

– А як раді ми, звичайні українці! Це така фантастика, коли найкраще повертається до країни!

– Як був я малий – а народився ж у Венесуелі, – весь час запитував батьків, бабусю: «А що ми робимо тут? Чому ми не в Україні?» І мама відповідала мені: «Це – не наш дім, наш дім – Україна. І ці роботи – не наша власність. Ми лише тримаємо їх, допоки зможемо повернути на батьківщину». Зараз, нарешті, я зробив, як потрібно. (Щасливо усміхається).

– Ваші батьки, до речі, чим займалися?

– Батько був геолог. Мама – архітектор. Вона навчалась у Києві. Не закінчила, бо була війна, але... Ще займалася живописом.

– Ви самі переїхали з Венесуели до США. Де живете?

– Штат Міссурі. Я живу в такому маленькому селі...

– Це ж дуже добре!

– Воно – не українське!

– Розкажіть про Василя Григоровича...

– Він помер, а я народився за три місяці потому. Багато знаю з розповідей батьків і бабусі. Переконалий, він був унікальною людиною. Дуже добродушною, гарною, м'якою. А як він при цьому все це створив – я не знаю! Коли усі його роботи, створені за життя, були знищені під час війни, він не впав у депресію. Навпаки – працював, працював, працював... Як митець, він був такий, дуже наполегливий.

– Чому Василь Кричевський вирішив поїхати з України, Вам відомо? Можливо, боявся сталінських репресій?

– Це вирішили всі – родина, друзі. Тобто, так вже склалися обставини. А дід ніколи не збирався залишати Україну...

Сторінку підготувала
Алла ЧЕРДИНЦЕВА

Павло Вольвач: «Життя – це смачно»

Днями відбулася київська презентація другого роману Павла Вольвача – «Хрещатик-плаза». Після 9 років прозового мовчання, з поетичним багажем у 8 збірок, літератор знову заявив про себе в оригінальній формі. До жанру офісний роман ще ніхто з сучасників не вдавався. Оригінальність важлива тепер для іміджу. І як сказав колись добре знайомий Павлові Микола Вінграновський: «Головне не про що, не як, а ХТО». Нині подаємо ексклюзивне інтерв'ю з письменником.

– **Пане Павле, чому роман має назву «Хрещатик-плаза»?**

– У Києві це знакова точка. Для героя роману – це пункт спостереження, з якого він обсервує свій офіс, столицю, світ. Я намагався, щоб була водночас «київськість» і всесвітність, така собі універсальність.

– **Твір автобіографічний?**

– В основу закладено автобіографічну дійсність, але я на першій сторінці застеріг, що «будь-які схожості між художніми героями цього тексту і реальними людьми – випадкові». Роман не є фотографією, а як писав колись Маяковський: «Это не отображающее зеркало, а увеличивающее стекло», тобто дійсність оброблена авторською уявою.

«Все, що написав – від зіткнення з реальністю. Мені цікаве саме життя, бо воно смачне. Я жодного рядка не написав з припуки»

– **Ви розраховували на конкретного читача?**

– На найширшого в українських реаліях. На жаль, українську сучасну літературу читає мало людей. Своім романом я хотів вирватися з якогось гетто, що мене переслідувало з часів першого роману «Кляса», де герої були із реального життя, не занесені в ГУГЛ. А в «Хрещатик-плазі» проходять майже всі відомі: політики, громадські діячі, журналісти, бізнесмени, літератори. На їхньому тлі, антуражі розгорнуті події. Внутрішній сюжет – приціл на енергетику героїв. Це і мало набрати балів у читача, зацікавити його. Коли я жив у Запоріжжі, мені закидали українськість у поезії, я хотів вийти на загальний рівень у новому романі. Щоб мене читав не окремий сегмент «Клясової» братви, а й студент, військовий, чиновник, учитель, водій маршрутки

Побажання Павла Вольвача:

Бажаю всім гитарами внутрішнього спокою, впевненості в собі і любові до життя!

і, знову ж, «братан»-інтелектуал, який не такий і тупий, як на перший погляд. І після читацького ажіотажу щодо «Кляси» на сході України (коли «братва» робила наскоки на книжкові магазини, аргументуючи, що в романі є рядки саме про них) знаю, що Вольвача читають різні люди. Це приємно тішить.

– **З романом була критика, що не за свою справу беретеся?**

– Мені завжди говорили, куди ти лізеш, бо я пізно (у 30 років) прийшов у літературу. Я часто зіштовхувався з невірою в себе. Але для мене важливіше все ж була власна віра в себе. Адже в Запоріжжі я багато років жив не літературним життям (працював на заводі). «На люди я виліз» у зрілому віці, «старим», так мені закидали знаючі люди. Постійний скепсис і спонукав до творчості, хоча ніколи не відвідував літоб'єднання. Коли приїхав до Києва, мене запитували: кого я хочу здивувати? Але не казали, що беруся не за своє.

– **Ви вже зустрічалися з читачами другого роману. На Вашу думку, чи готовий читач до його сприйняття?**

– Тон смаків читачів задають і журналісти та літературні критики. Помітив, що серед них

нині панують стадні інстинкти. На жаль, вони не можуть самі «продегустувати» твір на власний розсуд і не можуть розпізнати літературного явища, покладаються на чужі смаки – плывуть за течією, виконуючи завдання редакції тощо. Це є проблема. А читач – розумний.

– **Письменник є заангажований? Він внутрішньо приходить до певної сентенції чи його диктатором стає середовище?**

– І те, й інше. Все, що написав – від зіткнення з реальністю. Мені цікаве саме життя, бо воно смачне. Я жодного рядка не написав з припуки. За двірима східної домівки я поринав у жорсткі, навіть жорстокі реалії – не був випеченим домашнім хлопчиком, я був один із них, моїх сучасників. Не був зарозумілим. Але знав, що я повернуся додому, до книг Плужника в батьківській бібліотеці... Я живив завдяки літературі, бо багато з моїх ровесників поспивалися, померли від наркотиків або сидять у в'язниці...

– **Головний герой «Хрещатик-плаза» – реаліст чи романтик?**

– Якщо він пише вірші, він романтик, але в такій же мірі і реаліст-естет. Мене й самого

завжди збуджувала краса. (У романі автор детально описує жіночі фарбовані губи, припадні груди, рельєфні стегна. Знає, як «втискаються» у колготки та джинси київські панянки – це розважає. – Авт.) Але я проти слинявої романтики і масної бруталності. Не варто займатися смакуванням «гостреньким» чи відриванням від земного.

– **Для Вас література – це ремесло чи творчість?**

– Ремесло для мене означає – вміння, фаховість, на жаль, із зароблянням грошей. Колись займався малярством, тому знаю, що без професійних знань складно виконувати свою роботу. Для мене завжди було важливо робити справу професійно. Письменник має виробити в собі таке чуття.

«Без професійних знань складно виконувати свою роботу. Для мене завжди було важливо робити справу професійно. Письменник має виробити в собі таке чуття»

– **Журналістика допомагає в літературній творчості?**

– Заважає, бо забирає багато часу. Але самою літературною працею в Україні ситим не буде. Сім'ю треба годувати. (Павло Вольвач одружений. З дружиною виховують двох доньок. – Авт.) Але, як не дивно, журналістика допомогла в баченні головного, вмінні віджимати воду, зосереджуватися на важливих деталях. Ще в Запоріжжі на телебаченні у відділі інформації я навчився відкидати другорядне, коли про подію треба зробити 1-2-хвилинний сюжет. Це огранка фактажу, прагнення точності, можливість входження в усі двері, куди іншим професіям «зась», мобільність. А ще журналістика дала мені насолоду різноманітності,

«Журналістика допомогла в баченні головного, вмінні віджимати воду, зосереджуватися на важливих деталях»

бо робота на заводі за верстатом лякала мене найбільше рутинністю. У журналістиці відчувалася джазовість.

– **Пане Павле, вважаєте, що у творі не обов'язково сюжетною лінією має бути кохання?**

– Кохання не треба сприймати як кліше. Кохання в літературному творі завжди доречно, бо річ справжня, нерв життя, може стати хребтом роману. А ось із сексом і лайкою вирішив уникати невмотивованості. Хоча еротика в романі присутня, бо без цього мій герой був би штучним, неправдивим. Читач має повірити в нього. Моя еротика максимально цнотлива. Для мене зразком дочерності вживання слова є Микола Вінграновський з абсолютним музичним слухом на поезію та його дружина, які високо оцінили мій перший роман «Кляса»: «Павле, то я не знав, із якого Ви казанчика». Я перелякався, що ненормативну лексику героїв роману прочитає його високоморальна дружина Олександра Іванівна (вже покійна), інтелігентка в п'ятому поколінні, про це сказав Миколі Степановичу. А він відповідає: «А воно не шкрябає вухо». Отака в мене була рецензія. Я був на сьомому небі.

– **На свій вік і перенесену хворобу Ви маєте гарний вигляд? Як Вам це вдається?**

– Кинув палити років 18 тому. Інколи роблю вранішню зарядку. Але рятує від вікових змін контрастний душ. Ось уже років 10 не стомлююся це робити двічі на день. Не хворію на простудні недуги і відчуваю дискомфорт, коли не маю змоги зробити щоденну процедуру.

Наталія КУЛІШ
Фото авторки

Світлана СОКОЛОВА

Книгу під такою назвою презентував у Києві автор Євген Деменок.

Справді, що невідомого можна розказати про хрестоматійну фігуру – вихідця з України Давида Бурлюка, який увійшов в історію як «батько російського футуризму»? Авангард – російський та український – став явищем світового масштабу, і життєписи згаданої постаті, Володимира Маяковського, Казимира Малевича, Володимира Татліна, здавалося б, відомі поціновувачам мистецтва. Але як виявилось – не всі сторінки!

Про пошуки, результатом яких стали цінні знахідки для відновлення історії авангарду, пощастило дізнатися учасникам презентації видання в Центрі сучасного мистецтва «М17». Автор відгорнув завісу над кожним її розділом, продемонструвавши на великому екрані найцікавіші світлини. Поспішаю поділитися враженнями.

«Рушійною силою моїх досліджень стало бажання дізнатися невідомі обставини життя і творчості сестри Давида Бурлюка, Людмили Кузнецової-Бурлюк. Після кількох місяців пошуків, що почалися в Одесі, а завершилися у Празі, таємне стало відомим, – каже Євген Деменок. – Спадкоємці молодшої сестри митця Маріанни надали доступ до архіву, в якому мені вдалося виявити не тільки відомості про останні роки життя Людмили та безліч її робіт, але й цілу низку віршів Давида Бурлюка, які раніше не публікувалися, його листи та інші матеріали».

З інтересом слухали ми про долю сестри Людмили, яка теж була художницею. 1902 року вона разом із Давидом, який уже навчався в художніх училищах Одеси та Казані, вступала до Санкт-Петербурзької академії мистецтв. У результаті юна дівчинка вступила, а художник із певним досвідом – ні. Бурлюка,

«Нове про Бурлюків»

Гліб Вишеславський та Євген Деменок на презентації книги

за результатами жеребкування, посадили в кінці зали, і він, на відміну від сестри, яка опинилася поруч із натурником, намалював його гірше. Малярю було погано видно, адже він мав одне око (брат Миколка в дитинстві вибив йому друге око, бавлячись іграшковим пістолетом).

Після смерті чоловіка Людмила сама виховувала чотирьох дітей. Жили проголодь на її невеличкий заробіток художника. На схилі літ Людмила жила в подруги в Саратові без документів (загубила під час війни) і грошей. Її забрали до себе в Прагу сестра Маріанна разом із чоловіком Вацлавом Фіалою.

Останні 12 років свого життя Людмила прожила у Празі, займаючись живописом та не думаючи про шматок хліба.

Завдяки виданню ми можемо подивитися невідомі роботи Людмили, яка була хорошим портретистом, побачити її натюрморти.

Давид навіть узяв у неї пачку робіт, сказавши, що продасть в Америці, де в той час мешкав. Проте пізніше повідомив, що їх роздарував, порадивши сестрі

не переживати, мовляв, твори в хороших руках.

Уперше Давид Бурлюк потрапив до Праги восени 1957 року, за рік до цього побувавши в Радянському Союзі. Уперше за 40 років розлуки він побачив своїх сестер. У Празі йому влаштували шикарний прийом.

Розглядаючи світлини із зображенням Давида Бурлюка, звертаємо увагу, що в руках художника завжди олівець або пензель. Він щодня писав, малював, незважаючи на похилий вік.

І своє 80-річчя художник приїздив святкувати до Праги. У такому поважному віці навіть здійснив кругосвітню подорож, відвідавши Австралію, де написав низку робіт і влаштував виставку!

На фото бачимо, як Д. Бурлюк малює чеських митців, а ось портретують його самого. Пізніше цей портрет був розтиражований за кордоном на листівках колосальним накладом. Уявити ж собі такі листівки в СРСР тоді було взагалі неможливо.

А ось родина Бурлюків у Чорнянці (Нова Маячка Таврійської губернії), яку можна назвати

їхнім родинним гніздом (вони прожили там майже п'ять років). Тут бували Хлебніков, Ларіонов, Кручених. Із Москви приїздило багато людей, і це був осередок футуризму в Україні. На іншій світліні тато і мама, Людмила Міхневич, завдяки якій, напевно, майже вся сім'я стала орієнтованою на мистецтво: Давид Бурлюк – художник і поет, Микола – поет, Володимир і Людмила – майстри пензля, Надія теж малювала... Мама писала картини та демонструвала роботи на виставках разом із зірками авангарду. Чимало цікавого в книзі читаємо про долі рідних нашої героїні.

В один із візитів до Праги автор книги дізнався, що люди, які надали доступ до архіву, знайшли якийсь зошит. «Я подивився і не повірив своїм очам – це рукописна книжка віршів Бурлюка, його малюнки!» У виданні Є. Деменка наведені ці твори. Серед віршів раніше опублікований був лише один – «Ранок». Вони далеко не футуристичні, бо автор уже був поважного віку.

У презентованій книзі п'ять глав – чотири «празькі» та одна «одеська» («За одеськими слідами Бурлюків»).

Давид Давидович в Одесі жив кілька років, беручи участь разом із рідними в різних виставках – від виставок ТПРХ до «Салонів» Іздебського. Він писав, що в цьому місті став любити море. Один із одеських краєзнавців, Олександр Розенбойм, із ним листувався. Книга знайомить із листом митця, де він згадує, з ким зустрічався в Південній Пальмірі. А приходили до нього Василь Кандинський, Олександр Екстер, Микола Гумільов... Бурлюк завжди збирав навколо себе гурти цікавих людей.

Завдяки Глібу Вишеславському у книзі репродуковані

фотографії, зроблені його дідом, поетом Леонідом Вишеславським, який мав зустрічі з Бурлюком у Криму.

Після презентації люди обмінялися думками.

Модератор вечора, мистецтвознавець і художник Гліб Вишеславський: «Автор пише дуже легко й захоплююче, неможливо відірватися. Журналістське розслідування поєднується із глибиною викладу. За обсягом інформації робота під силу цілому колективу».

Футуристи настільки своєрідні, що про них і писати треба своєрідно. Євген знайшов стиль, яким писати про Бурлюка природно».

Літературознавець Ярина Цимбал: «Намагання знайти новий спосіб виразити себе, притаманний футуристам, завжди імпонуватиме молоді, яку приваблюватимуть такі особи, як Бурлюки, ціла родина талановитих людей. До речі, наступного року виповниться 100 років українському футуризму!»

Кандидат мистецтвознавства, завідувач лабораторії мистецтва новітніх технологій Інституту проблем сучасного мистецтва Оксана Ременяка: «Для історика культури, мистецтвознавця це надзвичайно цінне видання, наповнене серйозним фактажем, який дає можливість розвивати це дослідження. Тим більше на матеріалі Праги, куди після війни емігрувала частина митців української культури та інтелекту».

Є момент порівняльного аналізу різних культурних середовищ, і що таке еміграція, і що таке художник в еміграції».

Мистецтвознавець Олег Сидор-Гібелінда: «Фактурно красиво, бо дивився оці фотографії, і причарування в тому неймовірне. Навіть можна не знати, хто такий Бурлюк, не любити футуризм, – але це ж старовина, просто фрагменти нашої історії».

Не відмовте собі в задоволенні прочитати книгу і скласти свою думку!

Фото Романа РАТУШНОГО

Бібліотечне краєзнавство – до ювілею Кобзаря

Світлана СМІЛЯНЕЦЬ

20 листопада, в рамках II краєзнавчих читань, пройшла Всеукраїнська науково-практична конференція «Бібліотечне краєзнавство у культурному просторі України».

Особливістю цьогорічної конференції стало те, що вона розпочала цикл заходів Національної історичної бібліотеки України із відзначення 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка.

Перші такі читання були проведені у 2011 році. Цьогоріч вони присвячені пам'яті видатного українського державного і громадського діяча, вченого-історика, академіка НАН України Петра Тронька.

Координаторами конференції виступили: Міністерство культури України, Національна історична бібліотека України, Національна спілка краєзнавців України, Київський національний університет культури і мистецтв.

Роботу конференції відкрила заслужений працівник культури України, генеральний директор Національної історичної бібліотеки України А. В. Скорохатова. Учасників краєзнавчого форуму також привітали: голова комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформації, кандидат історичних наук, доктор політичних наук Микола Томенко та начальник відділу бібліотек Міністерства культури України Марія Височанська. Почесною гостею конференції стала донька Петра Тронька Лариса.

У роботі конференції взяли участь понад 60 представників бібліотек, архівів і музеїв, викладачі профільних вишів, краєзнавці-аматори з різних регіонів України. На фаховому форумі висвітлено теми: сучасні теоретичні та методичні проблеми бібліотечного краєзнавства; питання збереження та організації фондів національними мовами; створення краєзнавчих електронних ресурсів у бібліотеках; краєзнавча бібліографія як складова бібліотечного краєзнавства; дослідження історії вітчизняних бібліотек, музеїв, архівів; популяризація краєзнавчих ресурсів, продуктів і послуг бібліотеки: досвід, інновації; взаємодія бібліотек з архівними установами, музеями, місцевими краєзнавчими осередками в напрямі вивчення

історії рідного краю. Широко висвітлена тема «Т. Г. Шевченко і край».

Усі ці проблеми обговорювались під час секційних занять.

Активну участь у роботі конференції взяли також фахівці регіональних бібліотек: Вінницької, Запорізької, Полтавської, Івано-Франківської, Херсонської ОУНБ тощо. У ході дискусій і обговорень учасники відмітили вагомий здобутки вітчизняних книгозбірень у галузі краєзнавчої бібліотечної діяльності, насамперед, активізацію краєзнавчих досліджень бібліотек, складання краєзнавчої бібліографії територій, наявність краєзнавчих веб-ресурсів, створення реєстрів пам'яток історії та культури відповідної території».

Фото Наталі КУЛІШ

Мінливі в часі лики книг

Золотий ювілей – своє перше п'ятдесятиріччя відзначила наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв. Найкраще, найцікавіше та найавторитетніше про роботу та досягнення колективу скажуть ті, хто починав свою творчу, наукову та й життєву дорогу в науковій бібліотеці КНУКіМ.

С. БЕЗКЛУБЕНКО
доктор філософських наук,
професор

ЩОБ НЕ ЗАМУЛЮВАЛИСЬ ІНФОРМАЦІЙНІ ДЖЕРЕЛА

– Нам здається, ніби час плине рівномірно та безперервно. На жаль, це – ілюзія, якщо не самообман. Насправді, коли ми розуміємо час не як якусь пустопорожню абстракцію «тяглості як такої», а усвідомлюємо його в усій конкретності «наповнення» подіями, він виявляє дивовижну здатність то прискорювати свій біг, то сповільнювати його аж до позірної застиглоті, може навіть випереджувати самого себе, або й зовсім іноді рватися, як рветься від непосильного напруження найміцніший, здавалось би, кропив'яний мотузок, залізний кований ланцюг.

Утім, найадекватнішим тут видається порівняння з дротом, яким біжить електричний струм. Подібно до того, як із розривом електрокабеля припиняється потік струму, що несе нам світло, і настає темрява, так і у випадку пошкодження каналу комунікації припиняється потік інформації, що може мати своїм наслідком своєрідний «розрив у плині часу»... Де причина? Хто винуватий? Що робити? – традиційні нібито запитання вітчизняних та «отчужденних» інтелігентів. Поки будуть кимось віднайдені шляхи кардинального вирішення проблем, що призводять до розривів у часі, варто нам робити те, що зможемо: а саме – більшої і пильнішої уваги до напрацювань попередників. Особлива місія тут зосібна й у бібліотек та їхніх працівників: наполегливіше пропагувати надбання минулих поколінь, дбати, щоб не замулювались інформаційні джерела, щоб вільно тік інформаційний струм...

Під час виступу на ювілей професор С. Безклубенко пригадав одну із своїх робіт – «Мінливі в часі лики книг». Як на мене, кращої назви для розповіді про книгу годі й шукати.

М. ПОПЛАВСЬКИЙ,
доктор педагогічних наук,
професор, ректор КНУКіМ

Редакційна колегія історичного нариса «Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: від витоків до сьогодення»: Т. Улятовська, О. Скаченко, І. Маловська, Ю. Горбань, Г. Стещенко

ВІТАЛЬНЕ СЛОВО ДО ЮВІЛЯРІВ

– Наш університет, як і його наукова бібліотека, переходять на інноваційні технології, на електронні підручники. Сьогодні бібліотека для студентів є справжньою, як то кажуть, науковою базою у професійній підготовці. Хочу від душі привітати всіх ветеранів, усіх, хто працює нині в бібліотеці, з цим прекрасним ювілеєм. Бажаю, щоб у ваших душах завжди була весна, більше усмішок, здоров'я та наснаги у вашій такій нелегкій, але такій потрібній праці.

...Історія бібліотеки розпочинається 13 жовтня 1956 року з бібліотечного кабінету при Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Міністерства культури УРСР. Кабінет знаходився у приміщенні інституту по вулиці Чигоріна, 20, де працював один бібліотекар.

В. ЗАГУМЕННА,
кандидат педагогічних наук,
професор, заслужений працівник культури України

БІБЛІОТЕКА – ЦЕ СЕРЦЕ УНІВЕРСИТЕТУ

– В останні десятиліття сформувалась нова концепція бібліотеки, яка свідчить про здатність переосмислити і переорієнтувати свою діяльність у відповідності до сучасних умов та вимог. Переорієнтація бібліотек та інших інформаційних установ на користувача веде до створення зовсім іншої інфраструктури, у котрій основна функція бібліотек не в архівному збереженні, а в забезпеченні доступу до світових інформаційних ресурсів у будь-якій бібліотеці, до документів усіх видів і на будь-яких носіях. Бібліотека – це серце інформаційного суспільства.

Як досягнути, оцінити та дослідити все, що було зроблено за п'ятдесят років? Це питання вирішили самі ювіляри. Вони створили та видали історичний нарис «Наукова бібліотека Київського національного університету культури і мистецтв: від витоків до сьогодення». Під науковою редакцією доктора культурології, професора Т. Долбенко, редакційна колегія, яку очолила завідувачка сектору методичної роботи наукової бібліотеки О. Скаченко, збирала воедино розповіді про всі етапи, різні часи, віхи та епохи роботи, життя бібліотеки та кожної людини, яка віддавала свою любов книзі. Цей історичний нарис було презентовано на ювілейі.

Ю. КЛОЧКО,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри історії України і музеєзнавства КНУКіМ

БІБЛІОТЕКА ЯК ІНФОРМАЦІЙНО-КУЛЬТУРНИЙ ЦЕНТР

– Науковий і культурний розвиток сучасного суспільства неможливо уявити без бібліотеки. Сучасний соціальний інститут бібліотеки, що має різноманітні функції, володіє загальними та різносторонніми знаннями, не тільки забезпечує духовно-інтелектуальні потреби людства, а й сприяє підтримці цілісності та стабільності шляхом активної соціалізації нових ідей та практик.

Сьогодні. Коли ми йдемо до бібліотеки, що нас цікавить? Звісно, книги. А ще їх наявність, доступність та швидкість усього процесу. Не замислюємось, скільки людей працює, щоб ось цей процес забезпечити. Структура сьогоденньої бібліотеки – складний механізм. Ось,

скажімо, бібліотека КНУКіМ: відділ комплектування і наукової обробки документів, відділ книгозберігання, відділ обслуговування користувачів, науково-методичний відділ, інформаційно-бібліографічний відділ, а ще відділ автоматизації і комп'ютеризації бібліотечно-бібліографічних процесів із сектором інноваційних технологій. Бібліотека університету сформувала фонд рідкісної книги, зберігає приватні книжкові колекції видатних діячів культури України, проводить наукові дослідження. Як показник наукової роботи – видавнича діяльність: серії «Видатні постаті КНУКіМ», «Знаменні дати КНУКіМ», щорічний бібліографічний покажчик «Наукові праці викладачів КНУКіМ» та багато різноманітних бібліографічних покажчиків.

А. ГУРБАНСЬКА,
доктор філологічних наук,
професор, проректор з наукової роботи КНУКіМ

ЯКЩО В СЕРЦІ Є ІСКРА

– Бібліотека – серце кожного навчального закладу, особливо – вищого. У зв'язку з цим в пам'яті зринає вислів відомого американського політика Томаса Уїлера: «Дайте мені спочатку бібліотеку, і тоді я створю університет».

У нашому виші теж є бібліотека. А в ній працюють віддані своїй професії інтелектуально потужні, методично підготовлені, політично не заангажовані, а зорієнтовані на сучасну інформаційну модель розвитку бібліотечної галузі і відповідно – на підвищення престижу університету. Фонд бібліотеки систематично поповнюється найавторитетнішими новинками наукової та навчально-методичної літератури в електронному і в друкованому варіантах. Досвід кращих бібліотек України екстраполюється на модифікацію нашої, трансформуючись на специфічні форми вищого навчального закладу культури і мистецтв.

«Живе бібліотека...
А з нею – добрі люди, їхні вчинки...
Їм треба мало. Зовсім небагато,
Щоб, хто вони на світі,
не забудь»...
(О. Лантух)

...Нелегкі часи для людини, а для книги – це важчі. І лише ось цей зв'язок, це єднання людини та книги допоможе не загубитися, не зникнути, не потрухнути обом. І тільки обом разом.

Тетяна ШНУРЕНКО

НОВИНИ

ДОПОМАГАЄ «БІБЛІОМІСТ»

У Судацькому регіоні в Криму пройшов прес-тур, в рамках якого відбулася зустріч представників республіканських та регіональних ЗМІ з читачами та працівниками Дачнівської бібліотеки.

Сільська бібліотека стала переможцем конкурсу Всеукраїнської Програми «Бібліоміст», що дозволило отримати комп'ютерне обладнання та надати читачам вільний доступ до Інтернету. З відкриттям Інтернет-центру значно розширився спектр бібліотечних послуг: навчання комп'ютерній грамотності, консультації в пошуку корисної інформації в Інтернеті. Крім того, в бібліотеці можна вирішити питання соціального захисту, працевлаштування, спілкуватися за допомогою електронної пошти та скайпу.

Прес-тур організували за підтримки Міністерства культури Автономної Республіки Крим та Програми «Бібліоміст».

Мета заходу – ознайомлення широкої громадськості з новими послугами, що надаються бібліотеками за допомогою комп'ютерної техніки та вільного доступу до Інтернету.

Управління інформаційної політики РМ АР Крим

«СУЧАСНА БІБЛІОТЕКА. ЯКОЮ МИ ЇЇ БАЧИМО?»

У Тернополі відбулися обласні підсумкові громадські слухання «Сучасна бібліотека. Якою ми її бачимо?», зініційовані Тернопільським обласним відділенням Української бібліотечної асоціації, Тернопільськими обласними: універсальною науковою бібліотекою, бібліотекою для молоді та бібліотекою для дітей.

У роботі слухань взяли участь заступник голови обласної ради О. В. Боберський, заступник директора департаменту – начальник управління культури і мистецтв департаменту культури, релігій та національностей обласної державної адміністрації М. О. Франків, начальники районних управлінь культури, письменники, науковці, директори обласних бібліотек та централізованих бібліотечних систем Тернопільщини, представники громадських організацій. Доповідь про стан та перспективи розвитку публічних бібліотек представив модератор громадських слухань – директор Тернопільської ОУНБ, заслужений працівник культури України, голова ТОВ УБА В. І. Вітенко.

За підсумками громадських обговорень було прийнято відповідну резолюцію.

Леся БОГОСЛОВ

У Музеї історії Києва відбувся круглий стіл із проблематики минулого і, зокрема, видання путівників по столиці. Організували захід науковці співробітники музею Катерина Романова і Людмила Мороз.

У дискусії взяли участь відомі киевознавці – автори путівників Дмитро Малаков, Ольга Друг, Олена Мокроусова, Марія Кадомська, музейники Світлана Панькова, Владислава Осьмак, представники видавництва – «Богдана», «Балтія-друк», «Варто», «Національне газетно-журнальне видавництво», інтернет-ресурс «Захоплюючий Київ», що спеціалізується на краєзнавчій тематиці.

Із екскурсом в історію виходу книжок від середини XIX ст. до наших днів виступили О. Друг, І. Гирич, А. Фінберг. Про різні аспекти путівникотворення говорили В. Осьмак, Д. Малаков, С. Панькова.

Відзначалося, що впродовж XIX – початку XX ст. путівникова література була дуже багата та різноманітна за жанрами. Це і видання для публіки, що цікавилася

Путівники по Києву

історією, і довідкові для туристів, які за короткий час хочуть ознайомитися з принадами міста. Для спеціалістів друкувалися книжки М. Закревського, М. Петрова, В. Іконникова, К. Щероцького. Але серед широкого загалу великою популярністю користувалися путівники для паломників київських святинь Миколи Сементовського. Його книжка за майже п'ятдесят років із середини 1850-х до 1900 р. мала до десятка перевидань. У післяреволюційні часи найдалішим путівником по Києву, яким і сьогодні користуються киевознавці, був «Провідник. Київ» 1930 р. за

редакцією Федора Ернста. Доба тоталітаризму по суті виключала можливість видання якісного путівника з ідеологічних мотивів. Місто, яке стало відомим світу через те, що було релігійним «опіумом для народу», не могло одержати цензурний дозвіл на позитивне висвітлення свого християнського минулого. Тим більше, що у 1934–1937 роках у Києві було зруйновано більшість храмів, серед них і пам'яток світового рівня – від князівських часів до доби Івана Мазепи. Ідеологічна можливість знову повернутися до правдивої історії міста з'явилася в роки незалежності.

Тільки за два останні видано низку цікавих краєзнавчих книжок під авторством Д. Малакова, О. Друг, В. Ковалінського, М. Рибаківа, М. Кальницького та інших.

Точилася дискусія, що вважати путівником. У вузькому сенсі це книжка про конкретні місця, з якими знайомиться людина, оглядаючи місто. І треба відрізнити культурологічні видання для екскурсивних і вузького кола користувачів від путівників – книжок для туристів. Перший тип – це серія книжок видавництва «Амадей» по окремих київських вулицях: Хрещатик, Андріївський узвіз, Прорізна, Ярославів Вал, Володимирська. З іншого боку, путівник може поєднувати функції культурологічного видання і путівника у вузькому значенні цього поняття. Такими є путівники Ф. Ернста і, зокрема, І. Гирича, який цього року видало Національне газетно-журнальне видавництво. Існує і жанр легкого туристичного довідника-провідника, який має на меті не стільки розповісти про

історію міста, його мистецькі пам'ятки, скільки знайомити з найголовнішими туристичними об'єктами й одночасно з місцями розташування київських готелів, точками масового харчування й ресторанів, основними культурно-просвітними інституціями, місцями продажу квитків на транспорт тощо. Дмитро Малаков запропонував видавцям підтримати ідею друку путівників не лише для гостей столиці, а й для киян. Останнім цікаві, наприклад, не лише будинок із химерами В. Городецького, а всі його споруди, зведені в столиці. І такі спеціалізовані путівники матимуть попит саме серед киян. Ігор Гирич відзначив, що саме таким виданням є його книжка, яка робить наголос на українському Києві XIX – початку XX ст. Світлана Панькова зупинилася на прикладі історико-меморіального музею М. Грушевського – як можна розробити путівник на тему «Київ Михайла Грушевського». Тільки так званий Володимирський шлях Михайла Сергійовича (вул. Володимирська) включає понад десяток будинків.

Розмова в Музеї історії Києва видалася цікавою і корисною. Треба сподіватися, що такі круглі столи будуть не разовою акцією, а матимуть системну основу.

Відомий поет-пісняр Вадим Крищенко завітав до редакції вперше. Розповідав про свої найближчі плани, познайомив з останньою збіркою вибраних поезій «Не опускаючи очей...», яка нещодавно побачила світ у видавництві «Фоліо». І, вже прощаючись, зовсім несподівано запропонував до друку в нашій газеті свій... прозовий твір. «Дещо трохи особистісне», – мовив, ніяковіючи.

Тож читайте Вадима Крищенко – прозаїка.

Вадим КРИЩЕНКО,
народний артист України

З претензією на новелу

Вони зустрілись випадково, хоча їх колись уже і знайомили. Він – давно посивілий літератор, в якого літа уже перескочили «за...» Поспішав щось залишити після себе, тому свої будні заповнив літературною працею, і ніщо не виходило за межі цієї роботи.

Вона – теж далеко не молода. Але роки ще не проорали на її обличчі борозенки, які так уміло і безжалісно уміє робити старість. І в постаті ще залишилась стрункість, яка не піддалась отій рихлій повноті, що чіпляється до жінок на схилі літ.

І все ж їм здавалося, що вони вже прочитали інтимні сторінки в книзі свого життя. Вони обоє були впевнені, що свіча їхніх пристрастей уже догоріла до кінця.

...Випадкова зустріч. Зупинились, почали згадувати спільних знайомих. І, ніби

ніяковіючи, вона зізналась, що давно слідкує за його творчістю, любить її, була на авторських вечорах.

– Хочу придбати вашу книжку... Як це зробити? – і в цих словах були не стільки сподівання, як сумнів.

– Тож подзвоніть та приходьте. Ось номер телефону й адреса. Бо призначати побачення біля метро уже якось незручно. Та й літа не ті, – посміхнувшись, відповів він.

Дзвінок не змусив себе чекати. Прийшла і ніяковіло мовила: – Може я невчасно... Вибачте за мою настирливість.

Він жестом показав, що цих слів можна і не говорити.

Вузлик розмови розмотувався невимушено. І знову про спільних знайомих, про події давніх літ. Але все ж з тією делікатністю, з якою розмовляють люди гарного виховання. Розмова не обтяжувала ні його, ні її. З купою книг вона пішла додому, залишивши після себе якийсь привабливий

Танець на схилі осені

запах парфумів й відчуття нічної присутності.

Через деякий час знову дзвінок:

– Вибачте, ради Бога. Хочу іще попросити вас книжок для знайомих. Я куплю... А чи не могли б зробити дарчі написи? Це для них буде великою втіхою.

– Приходьте. Все зробимо.

На цей раз розмови було більше, і слова огортались якоюсь теплотою. І той же чарівний привабливий запах парфумів.

Після розмови він її трохи провів. Ішли поруч, як той юнак з юнкою, що іще не наслідують взяти одне одного під руку.

На наступну зустріч він чекав, чекав як чогось доброго й приємного. Згодом вона запросила до своєї домівки:

– Приїхали до мене гості з-закордону. Вони про вас чули. Хочу познайомити з ними. Прийдете?

– Прийду. А чому б ні.

Прийшов. В компанії гостей виявились люди, яких він уже знав. Тепла душевна розмова. Згадки. Приємні компліменти...

І знову зустріч... Вона прийшла, щоб взяти нову порцію книг для знайомих, які засмакували його творами. А може це був просто привід, щоб знов зустрітися.

Розмовляли, слухали музику. І ось зовсім випадково – в ту мить, коли полилися музичні переливи танго, він простягнув їй руку:

– Запрошую на танець... Хоча уже забув як люди танцюють, – злетіло з його вуст.

Вона підвелась. Її очі ніби говорили, що чекала саме цього запрошення.

Повільні рухи. Близькість тіл. І знову цей чарівний аромат якихось парфумів, що ніби випаровувались від її шиї, щік, від її плеча. Вона притиснулась. І мимохідь він торкнувся губами її щоки. Ні, вона не відсахнулась, а притиснула своє тіло іще ближче. І він відчув те, що здавалось уже навіки загублено. Відчув близькість і принаду жіночих губ. І гнучкість жіночого стану.

І настало якесь божевілля. Насолода змішана з питанням доцільності всього цього. Але ніщо не могло зупинити їх порив. Вона теж ніби пливла на його руках в цьому незвичайному зачаруванні. Вони притискались одне до одного. Вони були ніби в тумані якогось неповторного солодкого відчуття.

... Скінчилась музика. Стишився танець. І їм стало ніби соромно за цей порив, за перейдену межу просто дружніх відносин.

– Вибачте, – тихо сказав він. Вона тільки притиснулась ближче.

...Нової зустрічі вони досить довго чекали. Якись обставини весь час заважали. Їм дуже хотілось зустрітись, обійнятись, але дивно – зробити це без танцю їм здавалось якимсь недоречним. Лише в танці. І тоді їм буде допомагати почувати себе розкуто музика чарівного танго.

І ще зустріч. Спочатку говорили. Розпитували одне

одного. Пили чай з цукерками. Але це було ніби другорядним, як передмова до того часу, коли знову зазвучить танець. І вони попливуть у забутті свого неповторного блаженства, міцно обнімаючи одне одного і торкаючись губами тих місць на щоках і шиї, які вмюють передавати єднальні сигнали для всього тіла, підтверджуючи загадковість людини і таємність блаженств між чоловіком і жінкою. Ті, що можуть, переступивши роки, оживити «зів'яле листя осені».

Знову якась перерва, знову чекання. І побачення, до якого вони простелили стежечку свого бажання і нетерпіння.

Цього разу під заворожені звуки танцю вони були ще ближчі і відвертіші. І все ж боялися переступити грань. Бо їм не хотілося втратити магію небесної музики, магію відроджених почуттів, коли губи знову хочуть торкнутися губ... І та частина тіла, де знаходиться душа, не кличе на поміч іншу. Бо це може зруйнувати казку цих дивних зустрічей, цього ворожбитого танцю, що з'єднав їх.

Вони залишались на «Ви». Вони були стримані і ніби соромливі. І все до того часу, поки не полетіть мелодія улюбленого танго. А тоді ставали гранично відверті в своїх рухах і почуттях, зливаючись в одне ціле.

Яке загадкове й прекрасне це життя... Життя, де є він і вона. І музика казкового танго на схилі життєвої осені.

«Сонячна дорога до людських сердець, безсмертя»

29 листопада світова культурна громадськість відзначає 235-річчя від дня народження класика української літератури, видатного письменника, драматурга, журналіста, літературознавця, громадського діяча Григорія Федоровича Квітки-Основ'яненка.

Пропонуємо нашим читачам уривки з книги-дослідження Івана Ільєнка «Григорій Квітка-Основ'яненко» (серія біографічних творів «Життя славетних»).

Твір І. О. Ільєнка вміщує три розділи «Шлях до себе», «На гребені», «Жага». Знайомимо вас із цікавими фактами біографії Квітки-Основ'яненка, висвітленими у розділі «Жага».

(29.XI.1778 р. – 20.VIII.1843)

ЖАГА

23

У своєму повсякденному житті Квітка був скромний і невибагливий. За літературну працю мав мізерну винагороду, якої ледве вистачало, щоб замовити у столиці що-небудь для Ганни Григорівни та передплатити кілька журналів.

В одному з листів він просить свого благодійника й покровителя Плетньова надіслати через контору транспортів пуд стеаринових свічок, бо в Харкові вони коштували надто дорого. Тож побут письменника був не схожий на поміщицький. Він навіть не мав карети, а користувався легкою бричкою.

«Мы не ведем рассеянной, шумной жизни, круг знакомства нашего весьма ограничен, хотя и близ города, но живем в деревне, по-деревенски, соблюдая все приличия, при явке в свет, чуждаясь обоє всякого ветреного шума и суеты», – пояснює Квітка Плетньову і далі зазначає: «Деньги нам ни на что более не нужны, как на снабжение себя необходимым».

Прислуги тримав мало, бо господарством займатися не любив. Своєю колишню няню, на руках у якої виріс, відпустив на волю, забезпечивши її всім необхідним.

Гарні стосунки склалися у Григорія з кучером Лук'яном. Від цього мудрого й дотепного оповідача він узяв чимало цікавих історій для своїх творів. Поводився з ним лагідно, дорожив його порадами. Не відчувалося, що це слуга. Колеги по службі дивувалися, коли Лук'ян заглядав у кабінет до свого господаря, що, загаявшись за якимись паперами, не квапився додому і на весь коридор гукав:

– Пане, а хутчій збирайтесь! Доки ж я коней морозитиму? А то, їй-богу, поїду в Основу без вас.

Не раз траплялося й так, що, зупинивши бричку біля базару, Лук'ян вибирав собі товар, а Квітка тим часом тримав віжки.

Лук'ян полюблив французькі слова, які перейняв від якогось

полоненого, і завше вітався не інакше, як по-французьки. В селі його поважали за розум і справедливість.

Будучи неписьменним, Лук'ян розумів творчі клопоти свого господаря і як міг обороняв його спокій. Часто просив прочитати йому. Слухав і задоволено говорив:

– Мудро списано. Чи то ж уся книжка про нашого брата?

Ідучи бричкою, мугикав журливу пісню, а коли був у доброму гуморі, неодмінно розповідав якусь бувальщину чи то про Гаркушу, чи про татарів, чи про якогось недалужного пана, чи про знахаря:

– Жив колись, не за нашої пам'яті, на Гончарівці знахар. І що вже був знаючий – аж з Конотопа до нього їздили лікуватися. Сам волосний писар знімав перед ним шапку і кланявся. Великий чоловік був! Бо знав силу в словах. Не дай бог його прогнати, обов'язково щось нашла.

Якось до нього в хату, а він ніколи її не замикав, зайшов злодій, думав поживитися. Відчинив скриню, нагрів грошей і в кишені, і за пазуху та мерщій до дверей. А знахар спить собі й вусом не веде. Коли, мов з-під землі, де не візьметься на порозі цап. Страшний, очі зеленим вогнем горять, із рота іскри спляються. Злодій так і закам'янів та цілу ніч не міг і поворухнутись. А вранці знахар покепкував з нього, заставив усе покласти на місце та й відпустив. З тих пір той чоловік здурів. Всі слова від нього відібрало, одне тільки й торочить: «Цап! Цап!»

Так забалакавшись, Лук'ян забувався, випускав з рук віжки, і коні тягли бричку не в Основу, а в сусіднє село.

– З паном не дружися, а жінці не звиряйся, – бувало, говорить він Григорію. – Та це, Федоровичу, не про вас мовлено, бо другого такого пана, як ви, в усьому Харкові не знайдеш. Що вже горді та гоноровиті! Пани на всі сани, тільки хвости волочаться, – глузує з них. – Чи то ж видано? За тридцять верстов їде позиватися за збитого гусака.

Та за ці гроші, що по судах розтрусяться, можна купити цілий табун гусей...

За ласку й людяність Лук'ян платив Григорію відданістю, за довгі літа навчився розуміти його настрій і в години смутку розважав його, і тому поволі відлягало від серця.

– Журба не матінка, – говорив він. – Сорочки не дасть. А вам журитися і овсі не можна. Он скільки роботи: у день служба, а дома до півночі у вашому вікні світло не гасне. Хай сумують ті, що зранку до вечора бенкетують. Вони, як тінь, пропливуть і сліда не лишать. А з вами весь Харків вітається, вся губернія вас знає, а книжки ваші аж у столиці читають. Вас люди шанують, то для чого ж сушити серце, даремно побиватися?

24

Григорій сидів біля розчиненого вікна і переглядав журнали. Щойно приїхав зі служби і ще не встиг переодягтися в халат, а тому був у чорному сюртуці. Свіже моложаве обличчя аж ніяк не показувало, що йому вже йде сьомий десяток.

– А чи дома пан Основ'яненко? – враз почув чийсь м'який соковитий голос. Під вікном стояв молодий чорнявий чоловік, тримаючи в руках заплений плащ.

Григорій не встиг відповісти, як той раптом схвильовано вигукнув:

– Здоров, батьку Грицьку!

Григорій відсунув книгу й пильніше придивився до незнайомця.

– А чи не Гребіночка?

– Вона, вона! – засміявся той. – Чи приймете до господи? Непроханий же гість гірше татарина.

– Гість лави не засидить, – усміхнувся Квітка й собі. – Заходьте, лишень, до хати.

– Оце їхав з поштарем до Основи, – розповідав Гребінка, переступивши поріг, – та говорили про вас. Вельми хвалить. А я оце виїхав з Петербурга та мерщій на Україну. Хоч трохи відпочину від столичної суєти.

Славно ви придумали. Будьте як вдома. Швидко я вас не відпущу.

– Якби ви знали, як я засумував за рідним краєм. На масниці студенти медичної академії (а там, як і скрізь у Петербурзі, земляків наших густо), ставили «Наталку Полтавку». Заспівала Наталка «Віють вітри», а в мене так і занило серце. Гаразд, що хоч є з ким словом перемовитись. Частенько в мене збирається товариство, та й сам я вдався такий, що нічого цікавого не прогавлю. Зберемося на вечорниці, співаємо пісень, читаємо свої твори, сперечаємося.

– Дякую вам за відгук у «Северной пчеле». Тільки даремно ви там дорікнули мені за лубочні картинки до книжки. Ніхто не питав моєї згоди, ні поради, отож так і вийшло, що тієї

малюнки туди не туляться. Та бог з ними... Ви ліпше мені розкажіть, як вам живеться, що пишеться?

– Намагаюся триматися по козацькому, вже трохи звик до північного клімату, та часом нездужаю, болить у грудях. А інколи, ніде правди діти, так засумую, що хоч з мосту та в воду. А як зійдуться земляки – то й весело. Співи, жарти...

– Ви мені писали, що познайомились з талановитим поетом Шевченком...

– О, він не тільки поет, а й блискучий художник. Навчається в Академії у Брюллова. Ціла історія була з цим хлопцем. Ледве не пропав. Фарбував паркани і підмітав хату у свого хазяїна. Кріпаком був, сердешний, у поміщика Енгельгардта. Випадково зустрів його художник Сошенко і вгадав у ньому неабиякий талант. Згодом його долею зацікавились такі впливові люди, як Григорович, Брюллов, Жуковський, Венеціанов. Та Енгельгардт і слухати не захотів Брюллова, який просив відпустити хлопця на волю. Пам'ятаю, з яким обуренням розповідав Брюллов про свій візит. «Нічого огиднішого не бачив, – говорив він, – від цього феодала-собачника, найбільшої свині в торжковських пантофлях, амфібії». Поміщик зажадав дві з половиною тисячі карбованців. Брюллов намалював портрет Жуковського, який розіграли в лотерею і таким чином здобули потрібну суму. А Шевченко тим часом так мучився, що ми боялися за нього. І лише переконливі слова Жуковського, що звернувся до нього з запискою, заспокоїли його. Невдовзі ми привітали нашого Тараса з волею.

– Щастя його, що потрапив на очі таким благородним людям, – мовив Григорій, – а скільки ж таких гине, не помічених, не підтриманих. – А вже ж талантів у Тараса! – вів далі Гребінка. – Його часто називають «алмазом у кожусі». Я думав спочатку, що він тільки малює, коли ж якимось після смерті Котляревського дає мені списані аркуші. Розгортаю. Елегія «На вічну пам'ять Котляревському».

Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди; Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть.

Я тут же його розцілював і кажу: «Ти ще й сам не знаєш, яка сила в тобі. А поетів у нас не густо».

– Отож, мій друже, – промовив Квітка, – цінуюте чисті добрі душі. Добре, що у вас такі прекрасні друзі у столиці.

– Саме на їхню підтримку я й розраховую, – ствердно сказав Гребінка. – Якцо Краєвський розщедриться і згодиться на український додаток до журналу, то харків'яни, напевне, відразу ж надішлють свої твори.

– Мені так любо з вами бесідувати, – звернувся до гостя

Квітка. – Така приємна несподіванка – ваш візит. І Ганна Григорівна буде вам рада.

У світлиці Гребінка побачив дві картини – на одній красива чорнява дівчина, а на другій – Кузьма Трохимович з лукавою усмішкою біля свого солдатського портрета.

– Хто це так гарно малює? – запитав він.

– Тутешній художник, з Харкова, – пояснив Квітка. – Іван Кузьмович Хамло-Сокира – так дивно прозивається вельми здібний хлопець. Раніше малював вивіски, герби. Я його підтримав. Найняв студентів, щоб навчили грамоти. Старанний, кмітливий і чутливий до краси. Мені хочеться вивести його в люди. Показував його картини тямущим художникам і професорам університету, так усі в один голос: «Такому талантові місце в академії». Днями він неодмінно навідається на Основу, самі переконаєтесь, який здібний хлопець. Може б і ви чимось йому допомогли?

– Не хвилюйтесь. Що зможу, все зроблю, – заспокоїв його Гребінка. – Я просто дивуюся вам, Григорію Федоровичу, як у вас вистачає часу на все.

– Ех, голубе, в тому то й біда, що часу якраз і не вистачає, – зітхнув Квітка. – Скільки хотілося б перечитати, та ніколи. Щоправда, усього хорошого не перечитаєш, так як і не можна бути знайомим з усіма добрими людьми, та однаке прикро. Спасибі, що хоч Ганна Григорівна виручає. Перечитує цілі томи, а тоді мені розповідає, щоб хоч краєм вуха чув про нові повісті та романи. А тут ще Каразін по Харкову епіграму розпустив про мене:

Не надивлюся я, создатель,
Какой у нас мудреный век:

Актер, поэт и заседатель –

Один и тот же человек.

Тут і так досадно, не знаєш інколи, за що перше вхопитися...

Бесідуючи, вийшли в сад на тінисту алею. Зморені спекою дерева стояли безшелесно і ніби прислухались до розмови. Аби вони й справді розуміли людей, то почули б багато чого про долю рідного письменства й мови і про творчі плани. А якби ще мали здатність і пам'ятати, то не пригадали б тут жодної розмови про багатство, корисливість та інші зваби світу. Бо якщо тут і мовилося про золото, то не про те, що в темних скринях, а лиш про те, що сяє-висяє в людському серці.

25

Разом з пачкою книг, що надійшли черговою поштою, Григорій одержав листа – почерк незнайомий, але написано по українському. Хтось невідомий обізався аж з Петербурга і дякував йому за чудові твори, особливо за «Марусю» й «Голова-то».

(Далі буде)

Столична афіша з 2 до 8 грудня 2013 року

НАЦІОНАЛЬНА ОПЕРА УКРАЇНИ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

www.opera.com.ua

Вул. Володимирська, 50, тел. 279-11-69 (каса)

- 3 – П. Чайковський «Лебедине озеро»
 4 – Дж. Пуччіні «Турандот»
 6 – Дж. Верді «Бал-маскарад»
 7 (12.00) – Концерт учнів і студентів Київського державного хореографічного училища
 7 (19.00) – С. Рахманінов «Алеко». М. Равель «Болеро»
 8 (12.00) – М. Римський-Корсаков «Казка про царя Салтана» **прем'єра**
 8 (19.00) – А. Адан «Жізель»
 Вартість квитків: 20–300 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА

www.ft.org.ua

Пл. Івана Франка, 3, тел. 279-59-21 (каса)

- 3 – Т. Кандаля «Сентиментальний круїз»
 5 – Н. Ворожит «Квітка Будяк» **прем'єра**
 6 – В. Шекспір «Буря»
 7 – О. Кобилянська «В неділю рано зілля копала...»
 8 – П. Бомарше «Весілля Фігаро»
Камерна сцена імені Сергія Данченка
 3 – І. Афанасьєв «Самотня леді»
 4 – «Як тебе не любити, Києве мій!»
 6 – Т. Ружевиц «Стара жінка висиджує»
 Вартість квитків: 20–250 грн.
У приміщенні театру
 4 – Мар'яна Садовська з новою програмою Cut The Cord

НАЦІОНАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
РОСІЙСЬКОЇ ДРАМИ ІМЕНІ ЛЕСІ УКРАЇНКИ

www.rusdram.com.ua

Вул. Б. Хмельницького, 5, тел. 234-42-23 (каса)

- 2, 4 – «Нахлібник» (за І. Тургенєвим) **прем'єра**
 3 – Ж. Б. Мольєр «Уявно хворий»
 5 – А. Касона «Дерева помирають стоячи»
 6 – О. Островський «Тепленьке місце»
 7 (12.00) – Р. Куні «Занадто щасливий батько»
 7 (19.00) – Ф. Достоєвський «Дядечків сон»
 8 (12.00) – Р. Куні «Занадто одружений таксист»
 8 (19.00) – Б. Нушич «Д-р» **прем'єра**
Нова сцена
 5 (20.00) – Н. Лабют «Жирна свиня»
 7 (18.00) – В. Мухарьямов «Останнє кохання»
 8 (20.00) – А. Ніколаї «Прощальне танго»
Сцена «Під дахом»
 3 – «Edith Piaf: життя в рожевому світлі»
 6 – Й.-В. Гете «Страждання юного Вертера»
 8 – «Олександр Вертинський. Бал Господній...»
 Початок вистав о 20.00
 Вартість квитків: 10–200 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ДРАМИ
І КОМЕДІЇ НА ЛІВОМУ БЕРЕЗІ ДНІПРА

www.drama-comedy.kiev.ua

Просп. Броварський, 25, тел. 517-89-80 (каса)

- Основна сцена**
 5, 6 – Аристофан «Чого хочуть жінки?» **прем'єра**
 7 – А. Міллер «Дон Жуан, або Уроки спокушання»
 8 – Х. Бергер «Брешемо чисту правду»
 Вартість квитків: 40–200 грн.

Мала сцена

- 3 (19.00) – А. Чехов «Три сестри»
 4 (19.00) – П. Нотт «Дві дамки у бік півночі»
 6 (19.00) – Л. Піранделло «Трохи вина... або 70 обертів»
 7 (15.00) – «Білі ночі кохання» (за Ф. Достоєвським)
 8 (15.00) – Й. Бар-Йосеф «Море... Ніч... Свічки...»
 Вартість квитків: 60–100 грн.

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ОПЕРЕТИ

www.operetta.com.ua

Вул. Велика Васильківська, 53/3, тел. 287-26-30

- 5 – І. Кальман «Містер Ікс»
 6 – В. Ільїн, В. Лукашов «За двома зайцями»
 7 – Й. Штраус «Циганський барон»

АКАДЕМІЧНИЙ МОЛОДИЙ ТЕАТР

www.molody.kiev.ua

Вул. Прорізна, 17, тел. 278-73-92 (каса)

- 3 – Г. Квітка-Основ'яненко «Сватання на Гончарівці»
 4 – М. Ладо «Звичайна історія»
 5 – М. Воронов «Торчалов»
 6 – Н. Дубіна (за І. Нечум-Левицьким) «Кайдаші»
 7 – А. Чехов «Дядя Ваня»
 8 – П. Гладилін «Афінські вечори»
Камерна сцена
 4 – А. Платонов «Щастя»
 6 – К. Малініна «Неймовірна історія кохання»
 7 – І. Вілківст «Сволота»
 8 – О. Савченко «Бери, люби, тайкі!»
прем'єра
 Вартість квитків: 40–120 грн.

- У приміщенні театру**
Гастролі Львівського академічного театру ім. Марії Заньковецької
 2 – «Спогад про Саломею»
 7, 8 – «Три любові»

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ АКАДЕМІЧНИЙ
ТЕАТР ОПЕРИ І БАЛЕТУ ДЛЯ ДІТЕЙ ТА ЮНАЦТВА

www.musictheatre.kiev.ua

Вул. Межигірська, 2, тел. 425-31-16

- 4 (19.00) – К. Орфф «Карміна Бурана»
 7 (12.00) – М. Римський-Корсаков «Ніч перед Різдвом»
 8 (12.00) – «Петрик і Вовк» (на музику С. Прокоф'єва).
 «Карнавал тварин» (на музику К. Сен-Санса)
 Вартість квитків: 20–200 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР
ЮНОГО ГЛЯДАЧА НА ЛИПКАХ

www.tuz.kiev.ua

Вул. Липська, 15/17, тел. 253-62-19

- 5 (18.00) – «Над прірвою...» (за Дж. Селінджером)
 6 (13.00) – Г. Чеховський «Король Дроздобород»
 7 (12.00) – Е. Портер «Полянна»
 7 (19.00) – А. Чехов «Вишневий сад»
 8 (12.00) – В. Гирич «Троє поросят»
 8 (18.00) – І. Афанасьєв «Шиндай»
прем'єра

- Мала сцена**
 8 (11.00, 13.00) – С. Козлов «Зеленими пагорбами океану»
 Вартість квитків: 35–70 грн.

КИЇВСЬКИЙ АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЬКОК

www.akademypuppet.kiev.ua

Вул. М. Грушевського, 1а, тел. 278-58-08

- 7 (11.00) – Г. Усач «Наш веселий Колобок»
 7 (13.00) – Є. Гімельфарб «Вовк і козенята»
 7 (15.00) – В. Орлов «Золоте курча»
 7 (17.00) – Ю. Сікало (за Ш. Перро) «Кіт у чоботях»
 8 (11.00) – Н. Гернет «Гусеня»
 8 (13.00) – А. Дежуров «Царівна-жаба»
 8 (15.00) – Є. Шварц «Попелюшка»
 8 (17.00) – О. Толстой «Золотий ключик»
 Вартість квитків: 40 грн.

КИЇВСЬКИЙ МУНІЦИПАЛЬНИЙ
АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР ЛЯЬКОК

www.puppet-theater.kiev.ua

Вул. Мировіпольська, 1, тел. 513-15-00

- 7 (11.00, 13.00) – Г.-Х. Андерсен «Дюймовочка»
 8 (11.00, 13.00) – Г. Усач «Білосніжка»
 Вартість квитків: 30 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ТЕАТР «КОЛЕСО»

www.teatr-koleso.kiev.ua

Андріївський узвіз, 8, тел. 425-04-22

- 6 – «Ніч кохання» (за С. Васильченком)
 8 – Д. Фо, Ф. Раме «Я чекаю тебе, коханий»
Камінна зала
 4, 5 – Францобель «Приборкання норавливої»
 7 – А. Шніцлер «Фатальний флірт, або Забавки»
 Вартість квитків: 50–120 грн.

АКАДЕМІЧНИЙ ДРАМАТИЧНИЙ ТЕАТР НА ПОДОЛІ

www.theatreonpodol.com

Андріївський узвіз, 206, тел. 425-54-89

- Театральна вітальня**
 6 – М. Булгаков «Щоденник молодого лікаря»
 7 – Фантазія-шансон «Люксембурзький сад»
 8 – Т. МакНеллі «Я – Марія Каллас»
 Вартість квитків: 50–70 грн.
У приміщенні Малої зали
Палацу мистецтв «Україна»
 8 – К. Гольдоні «Трактирниця»
 Вартість квитків: 70–90 грн.

КИЇВСЬКА АКАДЕМІЧНА МАЙСТЕРНЯ
ТЕАТРАЛЬНОГО МИСТЕЦТВА «СУЗІР'Я»

www.suzirja.org.ua

Вул. Ярославів Вал, 146, тел. 272-41-88

- 2 – Тельнюк: сестри «Дорога зі скла»
 3 – Е.-Е. Шмітт «Оскар – Богу»
 6 – М. Вінграновський «Прекрасний звір у серці»
прем'єра
 7 – В. Аїм «Випадкове танго»
 8 – Ж.-Ж. Брікер, М. Ласег
 «Те, що приховують французи»
 Початок вистав о 19.00
 Вартість квитків: 50–150 грн.

Мікросцена

- Вул. Ярославів Вал, 16
 5 – Ю. Максименко «Бог явився мені в образі Жовтого зайця»
 6 – Ж. Ануй «Жайворонок»
 7 – О. Дудич. А. Гузій «Горобець, що ричить. Едіт Піаф»
прем'єра
 Початок вистав о 19.30
 Вартість квитків: 50 грн.

ТЕАТР ПЛАСТИЧНОЇ ДРАМИ НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.ktpd.ho.com.ua

Вул. Шовковична, 7а, тел. 253-93-83

- 7 – «Маленький принц» (за А. де Сент-Екзюпері)
 8 – К. Гоцці «Король-Олень»
 Вартість квитків: 60–70 грн.

НОВИЙ ТЕАТР НА ПЕЧЕРСЬКУ

www.newtheatre.kiev.ua

Вул. Немировича-Данченка, 5, тел. 285-65-50

- 1 (18.00) – «Salida Cruzada – 8 кроків танго»
 7, 8 (18.00) – Ф. Достоєвський «Король Юдейський» (за романом «Дідот») **прем'єра**
 Вартість квитків: 80–90 грн.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР

www.nut.kiev.ua

Вул. Михайлівська, 24ж, тел. 279-32-78

- 6 – «Три анекдоти на одну тему»
 7 – А. Чехов «Беззахисні створіння»
 8 – Т. Уїльямс «Корабель зіштовхнувся з айсбергом» **прем'єра**
 Вартість квитків: 80 грн.
Театр «Божья коровка»
 7 – С. Козлов «Як Лебенятко і Черепаха співали пісню»
 8 – С. Тейлор «Подорож на чарівний острів»
 Початок вистав о 12.00 і 14.00
 Вартість квитків: 50–80 грн.

КИЇВСЬКИЙ ТЕАТР «АКТОР»

www.teatr-aktor.kiev.ua

Вул. Велика Житомирська, 40, тел. 362-50-50

- 4 (19.00) – О. Гельман «Лавка»
 8 (17.00) – А. Осецька «Смак черешні»
 Вартість квитків: 50 грн.

НАЦІОНАЛЬНИЙ БУДИНОК ОРГАННОЇ
ТА КАМЕРНОЇ МУЗИКИ

www.organhall.kiev.ua

Вул. Велика Васильківська, 77, тел. 528-31-86

- 3 – Н. а. І. Калиновська (орган), н. а. Н. Свириденко (клавесин), С. Котко (колонатурний бас), з. а. Бурятії Л. Реутова (ф-но)
 4 – Ансамбль класичної музики імені Б. Лятошинського, з. а. Н. Лавренова (меццо-сопрано), І. Харченко (орган)
 5 – Національний камерний ансамбль «Київські солісти», з. а. А. Ільків (труба), О. Шиналь (сопрано)
 7 – Квартет ім. М. Лисенка, н. а. В. Кошуба (орган), з. а. М. Ліпінська (меццо-сопрано), К. Баженова (ф-но)

НАЦІОНАЛЬНА ФІЛАРМОНІЯ УКРАЇНИ

www.filarmonia.com.ua

Володимирський узвіз, 2, тел. 278-16-97 (каса)

- 2 – Національний заслужений академічний симфонічний оркестр, Національна заслужена академічна капела «Думка», Н. Джуліані (диригент) Італія, Л. Граменья (тенор) Італія
 3–8 – Міжнародний фестиваль гітарної музики «Київ-2013». Міжнародний конкурс гітаристів в Україні-2013
 3 – Урочисте відкриття фестивалю і конкурсу. М. Дзанатта (гітара) Італія
 5 – Р. Агірре (гітара) Іспанія
 6 – Ф. Бунгартен (гітара) Німеччина
 7 – Конкурсне прослуховування III туру
 8 – Церемонія нагородження переможців конкурсу. Заклучний концерт

НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦИРК УКРАЇНИ

www.circus.kiev.ua

Пл. Перемоги, 2, тел. 486-39-27 (каса)

- 6 (19.00), 7, 8 (13.00, 17.00) – Караван чудес
 Вартість квитків: 60 – 180 грн.

Примітка.
 У репертуарі можливі зміни
 Підготувала Алла ЯКОВЕНКО

Від дідів-прадідів

Тетяна ШНУРЕНКО

Відомий вислів «наш дім – наша фортеця». А що він сьогодні означає? Міцні двері, високі поверхи, складні замки та хитромудрі ключі? Та не зовсім. Дім – це родина, це тепло, за тишкю, спокій та впевненість у тому, що тебе люблять, чекають, про тебе дбають.

У продовж віків ці людські істини навряд чи змінюються. Погляньте, скільки колись у хатах було білого: стіни, стеля, постіль, піч, рушники, сорочки, хустки... В українській традиційній культурі білий колір – чистота, безневинність та святість. Як часто ми оздоблюємо наш оселі чим завгодно, тільки не своїм, рідним, одвічним. А якщо прикрасити ікони на стіні рушником, вишити барвистими квітами білі наволочки... Наш дім, повсякдення життя та свята заграють зовсім іншими кольорами та настроями. А звичаї та обряди доповняють. Отже, пізнаваймо та вивчаймо. Про народний календар та ще деякі народні традиції – трохи згодом, а зараз – про зиму та про грудень.

«РИХТУЙТЕСЯ, ЛЮДЕ, БО ЙДЕ ГРУДЕНЬ»

Коли настає зима? Першого грудня, з першим снігом, із початком новорічно-різдвяних свят? Ні, перші поступи зими – середина літа, рівнодення та зменшення світлового дня. А перелом зими – 22 грудня, «родини сонця» – і воно вже повертає на літо. Вкрай заплутали нас астрономічні календарі – ще й снігу не бачили, а вже скоро «сонце на літо». Отже, згідно з земним календарем ось-ось уже засипле, замете та завіє. Як же буде насправді – побачимо, а поки що трішки знань про зиму та грудень.

Визначний науковець Я. Головацький у своїй праці «Поділ часу в русинів» так

коментував регіональні назви останнього місяця року: «Грудень – то замерзлі груди дорогу везову псують; не раз сніг потрусить – для того трусим; зовсім уже зима – для того студень». А ось ще: лютець, хмурень, стужайло, мостовик, студений. Так називають грудень у різних місцевостях України. Поляки кажуть «грудзень», білоруси – «грудзень», сербохорвати – «грудан», словени – «груден». Останній місяць року сміливо можна назвати найбагатшим на свята. Розпочинаються вони вже скоро. Читайте далі – дізнаєтесь.

«НЕМА КРАЮ БЕЗ ЗВИЧАЮ»

Як поєднати роботу, кінець навчального та виробничого року зі святами грудня? Підказка перед вами – календар традицій, свята та обрядів наступного тижня.

29 листопада – Матвія. «На Матвія зима вже в білому кожусі ходить». Якщо земля ще осіння, некрита – не біда, зима своє візьме: «Маленька в листопада кузня, та на всі ріки й озера кайдани кує».

30 листопада – Григорій-зимоукажчик. Кажуть, «зима під білим снігом розпросторюється», видно аж до небокраю. За народними спостереженнями, «який цей день, така й зима».

1 грудня – Платона і Романа. «Платон і Роман покажуть зиму нам: зранку тепло – початок зими буде м'який; опівдні щипає мороз, докучає хуртовина – така середина зими; надвечір занегодиться – зима ненадійна». Якщо сніг уже ліг – гайда на лижі та санки; якщо осінь не відступає – порадіймо їй у лісі, парку, галявині, леваді чи березі річки. Ще насидитесь удома. Всі на природу!

2 грудня – як у грудні випадуть великі сніги – літо буде плодородне; як грудень м'який – зима буде тверда; як сухий грудень буває – суха весна і літо.

3 грудня – «Прийшов грудень, приніс студень».

4 грудня – свято Введення в храм Пресвятої Богородиці, Третя Пречиста. Традиційно цієї пори завбачали врожай на наступний рік: «як є на Введення вода – в мисці буде молоко». Давні традиції стануть у пригоді і сьогоднішнім господарям: після Введення землю не годиться турбувати – до Благовіщення (7 квітня) вона відпочиває. Отож, як би не хотілося – заховайте лопати до весни, вшануйте землю, нехай відпочине. Введення – святковий день. Де б та як його святкували – скрізь бажають гарного врожаю та достатку на наступний рік. Дівчата гуртуються, готуються до ворожіння.

5 грудня – Прокопа. Колись цього дня по саних шляхах (звісно, якщо цієї пори лежав сніг) ставили віхи, щоб путівники не збилися з дороги. Ось так колись їздили: ні світла, ні дороги, ні хат, ані людей. Лише безмежне сніжне поле, вовки та спокій... «Прийшов Прокоп – розбив розміт, по снігу ступає – дорогу копає».

Потихеньку набирає сніжних, гамірних та морозних обертів зима. Ласкаво просимо!

«У ПОНЕДІЛОК РОБОТИ НЕ РОЗПОЧИНАЙ»

У минулому номері ми почали розповідати про традиції днів тижня – так, існують і такі. Отже, наш перший гість – понеділок.

Існує стереотип, що понеділок – тяжкий день. Ось одне із визначень: «Може бути, що деяку роль в такому визначенні відіграють чисто фізіологічні причини: наші люди в неділю любили випити, і

після доброї п'ятики працювати нелегко». Автором цього твердження є науковець з української діаспори Є. Онацький. Та більшість етнографів вважає таке припущення хибним. Одним із яскравих підтверджень цьому є обряд «понеділкування». Ось його суть: ще на сватанні дівчина, яка хотіла «понеділкувати» з подружками (заміжніми), ставила умови: вона пов'яже рушники тоді, коли їй буде дозволено (та засвідчено) «понеділкувати». Від цього обряду найбільше потерпали чоловіки та їхні матері, тобто свекрухи, адже «понеділкували» невістки весело, в корчмі або якійсь хаті щопонеділка, а всі жіночі обов'язки лягали на плечі чоловіків та свекрух. Отже версія, що понеділок тяжкий «для чоловіків на похмілля» скасовується народними традиціями. Хто хоче дізнатися далі – читайте в наступному номері.

ЕТНОГРАФІЧНИЙ СЛОВНИКОК

Домаха – старовинна козацька шабля. Виготовляли такі шаблі зі знаменитої дамаської сталі.

Дора – часто так називають паску. Ще так зветься вміст святкового кошика: паска, хліб, сир, ковбаса, крашанки та писанки, які несуть освячувати на Великдень у церкві.

Досвідки – традиційні зібрання молоді (назва від «до світу» (до світання)). Бували досвідки зимової пори. Сходилися сюди хлопці та дівчата для праці та розваг. «Оце, було, як підуть на досвідки, то дідова дочка пряде, а бабина, знай, цілу ніч гуляє з хлопцями та крутиться» (українська народна казка).

СМАЧНОГО!

Рецепт

від родини гостя редакції баяніста-віртуоза Сергія Грінченка («КіЖ» № 45)

СМАЖЕНІ ПИРІЖКИ

50 г живих дріжджів розвести 0,5 літра теплої води, з'єднати з 5-ма склянками борошна, додати 1 ст. ложку цукру, олії, 1 ч. ложку оцту, дрібку солі. Гарно вимісити і поставити на півгодини у тепле місце. Пиріжки можуть бути з різною начинкою. Смажити.

Смачного!

НОВИНКА ВІД НАШОГО ВИДАВНИЦТВА!!!

Ігор Гирич. Київ XIX–XXI ст. Путівник.

Це не зовсім звичний путівник. У ньому автор розповідає не лише про споруди Києва, але й про людей, які в ньому жили, творили, бували. Путівник дає можливість зазирнути в минулий час, побачити тих людей, якими по праву можуть пишатися нащадки.

Місто вже за самою своєю природою, як правило, поліетнічне і мультикультурне утворення. Багатокультурним був і Київ. Спочатку давньоруським, згодом староукраїнським – магдебурзьким, потім переважно польським, нарешті російсько-культурним. У Києві мешкали й представники інших етносів: євреї й німці. Та українська стихія завжди накладала на місто свій незнищенний відбиток. У поданій візії міста над Дніпром представлено саме українськість поліса.

Ця книжка стане у пригоді всім тим, хто захоче більше дізнатися про українське і відомих українців у Києві в XIX–XXI століттях.

Книжку можна придбати у видавництві – м. Київ, вул. Васильківська, 1 (поряд з метро «Голосіївська»). Довідки за тел.: (044) 498-23-64; (050) 310-56-63

Культура і життя

Газета виходить щоп'ятниці

Передплатна ціна на 2014 р.:

3 місяці – 44,10 грн; 6 місяців – 86,55 грн; 12 місяців – 171,90 грн;

У передплатній ціні враховано вартість доставки до вашої поштової скриньки і вартість оформлення абонементу.

Передплатний індекс у Каталозі видань України

60969

Передплатні індекси інших наших видань: газета «Кримська світлиця» – 90269; журнали: «Українська культура» – 95220, «Український театр» – 74501, «Музика» – 74310, «Пам'ятки України» – 74401, «Театрально-концертний Київ» – 37112.

Довідки за тел. (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства, а також у редакції газети

Ви прагнете бути лідером суспільної думки і цікавим співрозмовником?
Ви відповідально і свідомо ставитеся до своєї участі у розвитку української культури?
ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ НАШІ ВИДАННЯ у 2014р.!
Про український театр, музику, національні пам'ятки, старожитності, кіно, літературу!

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
60969
вартість річної передплати
171,90 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
90269
вартість річної передплати
111,90 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
95220
вартість річної передплати
224,10 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74401
вартість річної передплати
272,10 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74310
вартість річної передплати
136,50 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
74501
вартість річної передплати
136,50 грн.

ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС
37112
вартість річної передплати
119,90 грн.

Всеукраїнський інтернет-ресурс, який висвітлює культурно-мистецьке життя країни

Передплату можна оформити в будь-якому поштовому відділенні зв'язку України, через передплатні агентства.
У країнах далекого зарубіжжя оформити передплату на всі наші видання можна через сайт www.presa.ua, на сторінці «Передплата On-Line».

Передплатити та придбати окремі примірники видань в електронній версії можна за адресою — <http://presspoint.ua>
Така послуга доступна в будь-якій країні світу.
Довідки за тел.: (044) 498-23-64; e-mail: nvu.kultura.porhun@gmail.com

Шановні читачі газет і журналів нашого видавництва! Триває передплата на 2014 рік!

ПРОПОНУЄМО ВАМ ПОЗНАЙОМИТИСЯ ІЗ ЗАОХОЧЕННЯМИ ВІД ВИДАВНИЦТВА НАШИХ ДРУЗІВ-ПЕРЕДПЛАТНИКІВ.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили видання на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили два і більше видань на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• матимете можливість розмістити привітання на сторінках газети "Культура і життя" або "Кримська світлиця" з юві-

леєм, сімейним і професійним святом;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили видання на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату на одне із видань на II півріччя 2014 року;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

Заохочення для фізичних осіб, які передплатили два і більше видань на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуск журналу "Пам'ятки України" (який не йде у передплату);
• матимете можливість розмістити приві-

тання на сторінках газети "Культура і життя" або "Кримська світлиця" з ювілеєм, сімейним і професійним святом;
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату двох видань на II півріччя 2014 року;
• братимете участь у розіграші календарів на 2014 рік. Кількість календарів для розіграшу – 150.

СЕРЕД УСІХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ ДОДАТКОВО БУДЕ РОЗІГРАНО ТРИ ЦІННИХ ПРИЗИ!

Заохочення для юридичних осіб, які передплатили три і більше видань на 6 місяців:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуски журналів "Пам'ятки України" та "Українська культура" за 2014 рік (які не підуть у передплату);
• матимете можливість розмістити на сторінках газети привітання або розповідь про їхню організацію в рубриці "Наші передплатники";

• безкоштовно отримаєте редакційну передплату одного з видань на II півріччя 2014 року.

Заохочення для юридичних осіб, які передплатили три і більше видань на рік:

Надішліть нам до 31 січня 2014 року поштою (факсом, електронною поштою*) копію передплатного абонементу** і Ви:
• отримаєте безкоштовно спецвипуски журналів "Пам'ятки України" та "Українська культура" за 2014 рік (які не підуть у передплату);
• матимете можливість розмістити на сторінках газети привітання або розповідь про їхню організацію в рубриці "Наші передплатники";
• безкоштовно отримаєте редакційну передплату двох видань на II півріччя 2014 року.

*Поштова адреса – ДП «Національне газетно-журнальне видавництво», вул. Васильківська, 1, м.Київ, 03040; факс – (044) 498-23-64; e-mail – nvu.kultura.sale@gmail.com

Телефони – (044) 498-23-64, (050) 310-56-63
**До участі в розіграші приймаються копії передплатних абонементів із чітким відтиском касового апарата.

Газета «Культура і життя»
№ 48 (4568), 29 листопада 2013 рік

Засновники: Міністерство культури України, Український комітет профспілки працівників культури, редакція газети «Культура і життя»

Видавець: ДП «Національне газетно-журнальне видавництво»

Генеральний директор Олесь БІЛАШ

Адреса видавництва: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65

Головний редактор Людмила ГНАТЮК

Адреса редакції: 03040, м. Київ, вул. Васильківська, 1; тел. +38 (044) 498-23-65
nvu.kultura@gmail.com

Виходить із 7 жовтня 1923 року. Свідомо про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації – КВ № 1026 від 26.10.94 р.

Друкарня: ТОВ «Видавничо-поліграфічна компанія «Експрес-Поліграф», вул. Фрунзе, 47-б, корп. 2, Київ, 04080; тел. +38 (044) 417-25-93

Розповсюдження, передплата, реклама: тел. +38 (044) 498-23-64, +38 (050) 310-56-63

Портал <http://uaculture.com>

Передплатний індекс в Каталозі видань України 60969

Склад Видавничої ради

Олесь Білаш – генеральний директор видавництва; Віктор Вечерський – заступник директора Департаменту культурної спадщини та культурних цінностей; Максим Бударін – заступник директора Департаменту у справах релігій та національностей; Олена Воронько – начальник відділу театральних мистецтв Управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти; Світлана Фоменко – начальник управління міжнародного

співробітництва; Оксана Іонова – заступник начальника управління стратегічного планування культурного розвитку та регіональної політики у сфері культури Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу аналізу та прогнозування соціокультурного розвитку регіонів; Євгенія Крутоголов – начальник відділу монументального, образотворчого та народного мистецтва; Іван Мечков – заступник начальника управління мистецтв Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв та освіти – начальник відділу музичного мистецтва; Лариса Нікіфоренко – начальник управління регіональної та культурно-просвітницької роботи Міністерства культури України; Лариса Петасюк – начальник управління правового забезпечення; Людмила Чумакова – заступник начальника управління справами – начальник відділу взаємодії з Верховною Радою; Михайло Швед – заступник директора Департаменту формування державної політики у сфері культури, мистецтв

та освіти – начальник управління мистецтв; Віктор Пасак – заступник генерального директора видавництва; Оксана Гайдук – головний редактор журналу «Українська культура»; Людмила Гнатюк – головний редактор газети «Культура і життя»; Ольга Голинська – головний редактор журналу «Музика»; Надія Соколенко – головний редактор журналу «Український театр».

Дизайн та верстка Сергія Задворного

Редакція залишає за собою право на редагування отриманих матеріалів без узгодження з автором. Думки авторів публікацій можуть не збігатися з позицією редакції. Передрук і відтворення текстових та ілюстративних матеріалів журналу тільки з письмового дозволу видавця. © «Культура і життя»

Наклад 9500

Ціна договірна

